

Nr 67.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1935 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av delegerades för riksdagens verk förslag till tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk.

Sedan Kungl. Maj:t den 30 juni 1934 utfärdat reglemente angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen (civila tjänstepensionsreglementet), beslöto delegerade för riksdagens verk den 26 september 1934 tillsätta en kommitté med uppdrag att i huvudsaklig överensstämmelse med nämnda reglemente verkställa utredning och till delegerade avgiva förslag till tjänstepensionsreglemente för befattningshavare vid riksdagens verk.

Till ledamöter i kommittén utsågo delegerade expeditionschefen i finansdepartementet E. A. Westling, tillika ordförande i kommittén, t. f. bankokommissarien i riksbanken A. G. Linder och revisorn i riksgäldskontoret S. O. Widlund.

Efter fullgjort uppdrag har kommittén, benämnd pensionskommittén för riksdagens verk, till delegerade överlämnat ett den 15 februari 1935 dagtecknat betänkande med förslag till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän vid riksdagens verk (tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk). Kommitténs förslag är bilagt detta utlåtande (*Bilaga II*).

Över detta förslag hava yttranden avgivits av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, styrelsen för riksdagsbiblioteket, riksdagens justitieombudsman och militieombudsman samt lönenämnden för riksdagens verk.

Med skrivelse den 13 april 1935 hava delegerade för riksdagens verk till bankoutskottet överlämnat kommitténs betänkande jämte däröver avgivna yttranden och ett av delegerade upprättat förslag till ändrad lydelse av 18 och 25 §§ i nämnda förslag. Delegerade hava hemställt, att utskottet ville upptaga detta ärende till behandling och framlägga förslag i ämnet till 1935 års riksdag.

Det av pensionskommittén utarbetade förslaget ansluter sig till det civila tjänstepensionsreglementet och företer avvikelser endast i den mån så påkallats av förhållandena inom riksdagens verk. Beträffande innehållet i kommitténs förslag får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till kommitténs betänkande.

Kommitténs förslag har lämnats utan erinran av styrelsen för riksdagsbiblioteket samt riksdagens justitieombudsman och militieombudsman, i vad förslaget berör respektive riksdagsbiblioteket samt justitie- och militieombudsmansexpeditionerna. I övriga yttranden hava mot kommitténs förslag framförts de erinringar, för vilka här nedan redogöres.

Pensionsålder.

Enligt nuvarande pensionsbestämmelser för riksdagens verk är pensionsåldern för manlig tjänsteman vid riksbanken och riksdagens hus 65 år och vid övriga verk 67 år samt för kvinnlig tjänsteman vid samtliga verk 60 år.

Jämlikt kommitténs förslag skulle pensionsåldern bliva lika för män och kvinnor i samma befattningar samt utgöra för tjänstemän, tillhörande lönegraderna 1—12, 60 år och för tjänstemän, tillhörande lönegraderna 13—30, 65 år, dock att för innehavarna av vissa särskilt angivna befattningar pensionsåldern skulle utgöra 63 år.

En av kommitténs ledamöter, t. f. bankokommissarien *Linder*, har på anförda skäl (se sid. 46 och 47 av betänkandet) yrkat, att för kvinnliga tjänstemän i riksbanken borde stadgas en pensionsålder av 60 år, oberoende av den lönegrad till vilken de äro hänfödda.

Fullmäktige i riksbanken hava ansett pensionsåldern för riksbankens kvinnliga tjänstemän böra, oberoende av lönegrad, utgöra 55 år och såsom motivering härför anfört följande:

»Därest kommitténs förslag antoges, skulle detta innebära, att pensionsåldern för den icke obetydliga grupp av kvinnliga tjänstemän i riksbanken, som äro i högre lönegrad än den 12:e höjdes med icke mindre än fem år. Förslaget innebär således en avvikelse från den ståndpunkt, riksdagen tidigare intagit i denna fråga.

I riksbanken hava kvinnliga tjänstemän icke använts så länge, att erfarenhet härifrån kunnat vinnas beträffande pensionsåldern för dessa. Däremot hava affärsbankerna rik erfarenhet i detta avseende. Reservanten *Linder* framhåller, att det stora flertalet banker med stöd av den erfarenhet, som vunnits i deras affärsmässigt bedrivna rörelse, fastställt ifrågavarande pensionsålder till 55 år. Enligt fullmäktiges mening bör denna i bankverksamhet kunna erfarenhet vara normgivande även vad beträffar riksbankens kvinnliga tjänstemän. Det bör ligga i statens intresse, att dess företag erhålla en lika effektiv personaluppsättning som enskilda företag. Önskemålet att åstadkomma enhetlighet inom det statliga löne- och pensionsväsendet synes icke utgöra ett hinder mot att för riksbanken fastställa avvikande bestämmelser i nu berörda avseende.»

Bankofullmäktigen *Björnsson* har i fråga om pensionsåldern för kvinnliga befattningshavare biträtt kommitténs förslag.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava anfört, att vad kommittéledamoten *Linder* framhållit i fråga om riksbanken vore tillämpligt jämväl å

riksgäldskontoret. Fullmäktige funne sålunda önskvärt, att beträffande även riksgäldskontoret den nuvarande pensionsåldern av 60 år bibehölles för kvinnliga befattningshavare, oberoende av vilken lönegrad de tillhörde.

Lönenämnden för riksdagens verk har — under erinran att för närvarande 25 kammarskrivarbefattningar i 16:e och 17:e lönegraderna i riksbanken innehades av kvinnor — givit uttryck åt den uppfattningen, att den nu gällande pensionsåldern för kvinnliga befattningshavare i riksbanken och i riksgäldskontoret vore väl avvägd. Nämnden kunde därför icke tillstyrka någon ändring av denna pensionsålder, i varje fall icke i höjande riktning. Med hänsyn till det penningansvar, som i stor utsträckning åvilade befattningshavarna inom nämnda två verk och då, enligt vad erfarenheten från den privata bankverksamheten utvisade, de kvinnliga befattningshavarna i regel icke syntes vid den levnadsålder, varom här vore fråga, vara lika användbara för här avsedda speciella tjänstgöring som manliga tjänstemän i samma ålder, ville det synas lönenämnden befogat, att en lägre pensionsålder fastställdes för de förra än för de senare.

Lönenämnden förordade därför, att den nuvarande pensionsåldern av 60 år bibehölles för kvinnliga befattningshavare inom riksbanken och riksgäldskontoret, oberoende av vilken lönegrad de tillhörde. En undantagsbestämmelse härom syntes böra införas i reglementet. Att utsträcka undantagsregeln till att omfatta jämväl befattningshavare i högre lönegrad än den 12:e vid riksdagens övriga verk syntes däremot ej vara erforderligt.

Lönenämndens ordförande, bankofullmäktigen *Annér*, har i nämnden uttalat sig för att pensionsåldern för kvinnliga tjänstemän i riksbanken och i riksgäldskontoret bleve fastställd i överensstämmelse med vad fullmäktige i riksbanken förordat.

Delegerade för riksdagens verk hava med hänsyn till arbetets art särskilt inom riksbanken och riksgäldskontoret funnit en nedsättning i den av kommittén föreslagna pensionsåldern för kvinnliga tjänstemän önskvärd, dock endast i den mån att pensionsåldern för sådana tjänstemän i lönegraderna 13—30 nedsattes till den för närvarande gällande eller 60 år. Något undantag för övriga riksdagens verk från den av delegerade sålunda förordade pensionsåldern syntes delegerade ej erforderligt. I enlighet härmed hava delegerade ifrågasatt, att 18 § i reglementsförslaget erhöles följande lydelse:

»18 §.

För manlig tjänsteman inträder, där ej för viss befattning annan pensionsålder anges i den såsom bilaga A till detta reglemente fogade åldersförteckningen, pensionsåldern, om han tillhör lönegraderna 1—12, vid utgången av den månad, under vilken han uppnår 60 år, och om han tillhör lönegraderna 13—30 vid utgången av den månad, under vilken han uppnår 65 år.

För kvinnlig tjänsteman inträder pensionsåldern med utgången av den månad, under vilken hon fyller 60 år.»

En av delegerade, bankofullmäktigen *Björnsson*, har i anslutning till den ståndpunkt, han intagit vid ärendets behandling inom fullmäktige i riksbanken biträdd kommitténs förslag beträffande pensionsåldern för kvinnliga tjänstemän.

Bestämmelser angående sjukpension.

I 15 § 1 mom. av reglementsförslaget äro intagna samma bestämmelser angående sjukpension, som återfinnas i § 16 av det civila tjänstepensionsreglementet. Enligt dessa bestämmelser skall sjukpension utgå med lägst 75 procent av hel pension, dock att pensionen ej må överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde. Nu gällande pensionsbestämmelser för riksdagens verk innefatta emellertid möjlighet till beviljande av högre pension vid entledigande på grund av sjukdom och nedsatt arbetsförmåga, i det att pensionen kan, oavsett antalet tjänstår, fastställas till ett belopp, motsvarande hela pensionsunderlaget. Då riksbankens direktion framhållit önskvärdheten av att berörda möjlighet bibehölles oförändrad och riksgäldskontorets ledning uttalat, att anledning till skiljaktighet mellan riksbanken och riksgäldskontoret i förevarande hänseende icke föreläge, har kommittén, om än med tvekan, förklarat sig ej vilja motsätta sig den önskan, som sålunda uttalats, och har i överensstämmelse därmed under 15 § 2 mom. införts en bestämmelse att delegerade för riksdagens verk må åt tjänsteman i riksbanken eller i riksgäldskontoret, när särskilda skäl därtill äro, bevilja sjukpension med högre belopp än enligt 1 mom., dock högst med belopp, motsvarande det för tjänsten gällande pensionsunderlaget.

Kommitténs ordförande, expeditionschefen *Westling*, har på anförda skäl (se sid. 46 i betänkandet) förklarat sig ej kunna biträda berörda i 15 § 2 mom. intagna förslag.

Fullmäktige i riksbanken och *fullmäktige i riksgäldskontoret* hava tillstyrkt de av kommitténs majoritet föreslagna bestämmelserna i § 15 mom. 2.

Bankofullmäktigen *Björnsson* har anslutit sig till den av *Westling* uttalade uppfattningen.

Lönenämnden för riksdagens verk har, under framhållande att den av kommittén föreslagna undantagsregeln skulle komma att få en mycket begränsad räckvidd, icke funnit tillräckliga skäl föreligga att tillstyrka, att en från civilförvaltningens pensionsreglemente avvikande regel fastställdes beträffande vissa av riksdagens verk. Enligt nämndens uppfattning skulle en sådan regel kunna komma att medföra krav från befattningshavare i andra verk att få en liknande förmån i fråga om sjukpensionens beräkande.

Tre av lönenämndens ledamöter, nämligen bankofullmäktigen *Amné*,

bankokommissarien *Bertil* och bankvaktmästaren *Wallenborg*, hava förordat kommitténs förslag beträffande reglerna för sjukpension.

Delegerade för riksdagens verk hava, utan avseende å de av lönenämnden gjorda erinringarna, funnit den föreslagna bestämmelsen i 15 § 2 mom. böra, med hänsyn särskilt till förhållandena i riksbanken, bibehållas.

En av delegerade, bankofullmäktigen *Björnsson*, har i anslutning till den ståndpunkt, han intagit vid ärendets behandling inom fullmäktige i riksbanken, biträtt det av *Westling* framställda förslaget.

Bestämmelser om pension för förordnandetjänstemän m. fl.

Tredje kapitlet av reglementsförslaget avser ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid, och ledamöter i riksbankens direktion. Med nämnda ordinarie tjänstemän åsyftas verkställande styrelseledamöter vid riksbankens avdelningskontor. Kommitténs förslag innebär, att för ifrågavarande befattningshavares pensionering skulle gälla samma regler, som inom statsförvaltningen tillämpas i fråga om tjänstemän, tillsatta genom förordnande på viss tid. Kommittén har förutsatt, att, därest inom riksdagens verk inrättades ytterligare befattningar, som skola tillsättas genom förordnande på viss tid, jämväl dessa befattningar skulle få sina pensionsförhållanden reglerade i enlighet med bestämmelserna i nämnda kapitel.

En av kommitténs ledamöter, t. f. bankokommissarien *Linder*, har inom kommittén uttalat sig för att för verkställande styrelseledamot vid riksbankens avdelningskontor borde gälla enahanda pensionsbestämmelser som för tjänstemän i 30:e lönegraden.

I anslutning härtill hava *fullmäktige i riksbanken* erinrat, att fullmäktige i skrivelse till bankoutskottet framlagt förslag om inrättandet av vissa direktionsavdelningar, vilkas föreståndare skulle tillsättas såsom ordinarie tjänstemän genom förordnande på viss tid. Vidare komme fullmäktige att föreslå, att föreståndarna för riksbankens sedeltryckeri och bankens pappersbruk tillsattes på enahanda sätt. Samtliga dessa föreståndare borde således enligt förslaget falla under tredje kapitlet i pensionsreglementet.

I avseende å kommitténs förslag till pensionsbestämmelser för förordnandetjänstemännen hava fullmäktige anfört följande:

»Kommitténs förslag innebär, i överensstämmelse med vad stadgas i civila tjänstepensionsreglementet, att ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid, tillförsäkras rätt till pension, oberoende av levnadsålder och efter en jämförelsevis kort tjänstetid. Genom en sådan anordning av pensioneringen torde ökade möjligheter vinnas att såsom dylik tjänsteman förvärva person, som icke är i riksbankens tjänst. I likhet med kommittén anse fullmäktige, att nämnda pensioneringsform bör ifrågakomma även för riksbankens vidkommande, nämligen dels för tjänsterna såsom ledamöter av riksbankens direktion, dels ock för ovanberörda förordnandetjänster. Det torde nämligen icke få anses uteslutet,

att det kan befinnas lämpligt att utse annan person än tjänsteman i riksbanken till föreståndare för direktionsavdelning, och detta torde givetvis bliva regel beträffande föreståndarna för riksbankens fabriksföretag.

För närvarande gälla för de verkställande styrelseledamöterna enahanda pensionsbestämmelser som för riksbankens övriga ordinarie tjänstemän. Några olägenheter av de tillämpade pensionsbestämmelserna hava hittills icke förmärkts. Detta sammanhänger därmed, att, i varje fall under de senaste decennierna, till verkställande styrelseledamot alltid utsetts tjänsteman i banken. Med få undantag hava verkställande styrelseledamöterna fått sitt förordnande förnyat intill uppnådd pensionsålder. När så icke skett, har tjänstemannen ifråga återgått till annan tjänst i riksbanken. I ett fall har han omedelbart avgått med pension, vilken sattes lika med pension för verkställande styrelseledamot.

Med hänsyn till den stora personal, varöver riksbanken förfogar, lär även i framtiden såsom regel verkställande styrelseledamot kunna utses inom tjänstemännens krets. Det är möjligt, att även vid förordnande av föreståndare för direktionsavdelning samma regel skall bliva gällande. För tjänstemän i riksbanken, som förordnas till verkställande styrelseledamot eller till dylik föreståndare, finnes emellertid enligt fullmäktiges mening icke anledning att tillämpa de pensionsbestämmelser, som kommittén föreslagit för förordnandetjänstemän. Dessa bestämmelser skulle medföra bland annat, att dylik tjänsteman trots tjänstgöring i riksbanken under ett tjugu- eller trettiotal år icke skulle komma i åtnjutande av hel pension såsom styrelseledamot eller föreståndare för direktionsavdelning förrän efter tolv års tjänstgöring såsom sådan. Å andra sidan skulle han erhålla rätt att lämna riksbankens tjänst med hel pension efter en period av tolv år. En riksbankstjänsteman, som vid 40 års ålder erhöle tjänst av ifrågavarande slag, skulle således vid 52 års ålder kunna lämna bankens tjänst med en pension av 7,000 kronor. Detta synes icke vara tillfredsställande ur bankens synpunkt.

Emellertid anse fullmäktige det vara av betydelse, att för riksbanken beredes obeskuren möjlighet att såsom verkställande styrelseledamot eller föreståndare för direktionsavdelning förordna även annan än tjänsteman i riksbanken. Med hänsyn härtill böra pensionsbestämmelserna för nämnda befattningshavare om möjligt fastställas så, att de icke försvåra en sådan rekrytering.

På grund av nu berörda omständigheter hava fullmäktige kommit till den uppfattningen, att för verkställande styrelseledamöter och föreståndare för direktionsavdelning böra gälla olika pensionsbestämmelser, allt eftersom till sådan funktion förordnas tjänsteman i riksbanken eller annan person.»

Enligt fullmäktiges förmenande borde därför de av kommittén föreslagna bestämmelserna ändras så, att de erhöle följande innebörd. Därest till verkställande styrelseledamot eller föreståndare för direktionsavdelning förordnades tjänsteman i riksbanken, borde för den sålunda förordnade gälla enahanda bestämmelser som för ordinarie tjänstemän som tillsattes genom fullmakt eller konstitutorial. Därest åter den förordnade icke vore tjänsteman i riksbanken, borde för honom gälla de av kommittén föreslagna bestämmelserna för ordinarie tjänstemän som tillsattes genom förordnande på viss tid. I enlighet härmed hava fullmäktige fram-

lagt förslag till ändrad lydelse av reglementet för att tillgodose nu berörda önskemål.

Beträffande ledamot av riksbankens direktion har i tredje kapitlet i kommitténs förslag under 25 § införts en bestämmelse, att pension ej må utgå till direktionsledamot, som frånträtt sin befattning på grund av bestämmelse i 30 § eller 31 § första stycket lagen för Sveriges riksbank. Härmed åsyftas vissa diskvalifikationsgrunder för fullmäktig och vice riksbanksef. Enligt detta förslag skulle den direktionsledamot förlora sin pensionsrätt, som frånträdde sin befattning för att bli ledamot av statsrådet eller fullmäktig i riksgäldskontoret. Detsamma skulle gälla för direktionsledamot, som upphörde att vara svensk medborgare, som försattes under förmynderskap eller i konkurstillstånd, som förklarades ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas, som på grund av honom ådömd straffpåföljd icke finge utöva allmän befattning, även för den händelse domen ännu icke vunnit laga kraft, eller som förklarades ovärdig att föra annans talan inför rätta.

I anledning av kommitténs förenämnda förslag, hava *fullmäktige i riksbanken* uttalat, att, även om nämnda förhållanden ansåges böra utgöra hinder för ledamotskap av fullmäktige, de icke syntes böra medföra, att rätt till intjänt pension genom desamma förverkades. I avseende härå hava fullmäktige erinrat, att i civila tjänstepensionsreglementet intagits en bestämmelse av innebörd, bland annat, att, om justitieråd eller regeringsråd avgått från sin tjänst för utövande av statsrådsämbete, det skall så länge han innehade sådan befattning, i pensionshänseende så anses, som om han alltjämt kvarstode i sitt justitieråds- eller regeringsrådsämbete. Fullmäktige hava vidare hänvisat till 5 § i förevarande reglementsförslag, vari bestämmelser funnes införda om påföljd ur pensionssynpunkt, när tjänsteman bleve dömd till avsättning m. m. Dessa bestämmelser skulle enligt förslaget gälla jämväl för direktionsledamöterna. Då anledning ej syntes förefinnas att införa strängare bestämmelser för dessa, ansågo fullmäktige, att nu berörda bestämmelse i 25 § av reglementsförslaget borde uteslutas.

Slutligen hava *fullmäktige i riksbanken* gjort följande uttalanden beträffande pensionsbestämmelserna för de till tredje kapitlet hänförliga befattningshavarna:

»Därest fullmäktiges ovanberörda förslag om inrättandet av ordinarie tjänster såsom föreståndare för direktionsavdelning samt för sedeltryckeriet och pappersbruket bifallas, föranledes härav en komplettering av den i 26 § införda uppräknigen.

Enligt fullmäktiges förslag skulle föreståndare för direktionsavdelning i lönehänseende likställas med verkställande styrelseledamot vid annat kontor än kontoret i Göteborg eller i Malmö. Samma likställighet borde lämpligen genomföras beträffande pensioneringen. För ifrågavarande föreståndare skulle således fastställas ett pensionsunderlag av 7,000 kronor med ett pensionsavdrag för år av 420 kronor.

Enligt vad fullmäktige komma att föreslå, skulle föreståndarna för sedeltryckeriet och för pappersbruket bibehållas vid ungefär nuvarande löneförmåner. Härvid skulle för den förstnämnde fastställas en lön, varå dyrtidstillägg skulle utgå, och för den sistnämnde omräkning ske av nuvarande naturaförmåner. Löneförmånerna bleve därefter för föreståndaren för sedeltryckeriet 17,000 kronor och för föreståndaren för pappersbruket 14,000 kronor.¹ Dessa befattningshavare hava icke för närvarande rätt till pension. Fullmäktige anse icke, att de löneförmåner, som för närvarande utgå till dessa befattningshavare, böra undergå någon minskning. Å andra sidan synes icke påkallat att fastställa pensionsunderlag till sådana belopp, som enligt vedertagen praxis svara mot löneförmånerna. I likhet med vad som skulle gälla för övriga föreståndaretjänster i riksbanken, tillsatta genom förordnande, synes det lämpligt, att pensionsunderlagen för båda nu ifrågavarande befattningar fastställas till 7,000 kronor. Därest det framgent skulle visa sig, att dessa pensionsbelopp vore för låga, hava fullmäktige möjlighet att återkomma till utskottet med framställning om förhöjning. Mot nämnda pensionsunderlag skulle svara ett pensionsavdrag för år av 420 kronor.

Beträffande sedeltryckeriet och pappersbruket komma fullmäktige vidare att föreslå, att övriga tjänstemän därstädes inordnas såsom extra ordinarie tjänstemän. Särskilda pensionsbestämmelser för dessa torde därför icke erfordras annat än med hänsyn till gällande förhållanden beträffande livränta för vissa tjänstemän vid tryckeriet.

Beträffande såväl direktionsledamot som tjänsteman, för vilken bestämmelserna i 3 kap. av det föreslagna reglementet skulle äga tillämpning, vilja fullmäktige hemställa, att delegerade ville taga under övervägande införandet av en bestämmelse, varigenom möjlighet kunde beredas direktionsledamot eller dylik tjänsteman att vid frivillig avgång från tjänsten erhålla gottgörelse för de pensionsavdrag han fått vidkännas.

För tjänstemännen vid sedeltryckeriet och pappersbruket torde kunna uppstå fråga att få tillgodoräkna såsom tjänsteår den tjänstetid, som förflutit innan reglementet träder i kraft. Jämlikt 2 § 2 mom. reglements-förslaget lär sådant medgivande kunna lämnas av delegerade.»

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava förutsatt, att, därest det av fullmäktige i skrivelse till bankoutskottet den 18 januari 1935 framlagda förslaget om inrättande av en befattning såsom riksgäldsdirektör bifölles av riksdagen, erforderliga kompletteringar gjordes i tredje kapitlet av reglements-förslaget.

Lönenämnden för riksdagens verk har lämnat kommitténs förslag i nu förevarande del utan erinran.

Tre ledamöter av nämnden, nämligen bankofullmäktigen *Amnér*, bankokommissarien *Bertil* och bankvaktmästaren *Wallenborg*, hava emellertid framlagt följande förslag till ordnandet av pensionsfrågan för verkställande styrelseledamöter vid riksbankens avdelningskontor:

»För vår del vilja vi tillstyrka, att för verkställande styrelseledamöter vid riksbankens avdelningskontor, vilka av kommittén under tredje

¹ Sedermera föreslogo fullmäktige i skrivelse till utskottet den 18 april 1935 arvoden å respektive 15,000 kronor och 12,000 kronor med personliga lönetillägg å 2,000 kronor till vardera av de nuvarande innehavarna av befattningarna.

kapitlet hänförts till 'Ordinarie tjänstemän, som tillsättas genom förordnande på viss tid', skola gälla enahanda bestämmelser som för ordinarie tjänstemän i 30:e lönegraden. Man får icke förbise, att verkställande styrelseledamöterna vid riksbankens avdelningskontor utväljas bland de äldre och dugligaste tjänstemännen i riksbanken, vilka redan vid tillträdet av sina förordnanden innehava en betydande tjänstålder. För närvarande hänföras de verkställande styrelseledamöterna i pensionshänseende till 28:e respektive 30:e lönegraden och kunna, därest de innehava föreskrivna tjänst- och levnadsår, erhålla full pension, även om de endast en kortare tid innehaft sina förordnanden. Att för dessa befattningshavare förknippa rätten till hel pension med föreskrift om minst 12 års förordnande å befattningen och utan bestämmelse om viss pensionsålder synes oss icke lämpligt, ej heller i vissa fall rättvist. Vi anse därför, att samma bestämmelser böra gälla för ifrågavarande befattningshavare som för övriga ordinarie tjänstemän. Det enklaste sättet att formulera bestämmelserna härom synes oss vara att låta desamma för de verkställande styrelseledamöternas del utgå ur 3:e kap. 26 § och i stället inflyta i 2:a kap. 22 §.»

På de skäl, som av fullmäktige i riksbanken anförts, hava *delegerade för riksdagens verk* ansett bestämmelserna under tredje kapitlet i pensionsförslaget ej böra vinna tillämpning, när tjänsteman i riksbanken förordnas till verkställande styrelseledamot vid riksbankens avdelningskontor. För sådan tjänsteman borde i stället tillämpas bestämmelserna i 2:a kapitlet av reglementsförslaget, varvid tjänsteman borde likställas med befattningshavare i 30:e lönegraden. Delegerade hava i sådant avseende föreslagit, att 25 § i reglementsförslaget borde erhålla följande lydelse:

»25 §.

Bestämmelserna i 23 och 24 §§ skola gälla jämväl beträffande ledamot i riksbankens direktion.

När till verkställande styrelseledamot vid riksbankens avdelningskontor förordnas tjänsteman i riksbanken, skola för denne tillämpas bestämmelserna i 2 kap. av detta reglemente, varvid sådan befattningshavare skall anses likställd med tjänsteman i 30:e lönegraden.»

Delegerade hava framhållit, att, därest beslut fattades om inrättande av nya befattningar vid riksdagens verk, vilka skola tillsättas genom förordnande på viss tid, detta borde iakttagas i 25 och 26 §§ med angivande av pensionsunderlag och pensionsavdrag.

Såsom framgår av delegerades ovan intagna förslag till avfattning av 25 §, hava delegerade anslutit sig till fullmäktiges i riksbanken förslag om uteslutande av den i denna paragraf av reglementsförslaget införda föreskriften, att pension ej må utgå till direktionsledamot, som frånträtt sin befattning på grund av bestämmelse i 30 § eller 31 § första stycket lagen för Sveriges riksbank.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava ifrågasatt, huruvida ej med hänsyn till den betydande ökning i delegerades arbetsbörda, som komme att inträda därest reglementsförslaget antoges av riksdagen, det ej vore skä-

ligt att bereda delegerade någon ersättning för deras arbete. Denna fråga har synt *delegerade* ej i förevarande ordning böra föranleda något yttrande från delegerades sida.

Utskottet.

De nu gällande bestämmelserna i fråga om rätt till pension för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk, vilka antogs av 1921 års riksdag samtidigt med nytt avlöningsreglemente för befattningshavare vid verken, betraktades vid sin tillkomst såsom endast provisoriska och avsedda att ersättas med nya bestämmelser i nära anslutning till den civila pensionslagen, så snart denna blivit omarbetad. Mellan det nya civila tjänstepensionsreglementet, som utfärdades den 30 juni 1934 och träder i kraft den 1 juli 1935, och de provisoriska pensionsbestämmelserna för riksdagens verk förefinnas betydande skiljaktigheter och sistnämnda bestämmelser måste anses såväl föråldrade som i andra avseenden bristfälliga. Enligt utskottets mening böra pensionsförhållandena för befattningshavarna vid riksdagens verk ordnas i nära överensstämmelse med de grunder, på vilka det civila tjänstepensionsreglementet är uppbyggt. Det av riksdagens pensionskommitté i sådant syfte framlagda förslaget avviker från det civila tjänstepensionsreglementet endast i den mån så funnits påkallat av de särskilda förhållanden, som råda inom riksdagens verk. Kommitténs förslag har i huvudsak lämnats utan erinran av de hörda myndigheterna, lönenämnden för riksdagens verk och delegerade för samma verk, om än på vissa punkter delade meningar uttalats rörande behovet för nämnda verk av vissa föreslagna bestämmelser, som skilja sig från vad som gäller inom statsförvaltningen i övrigt. Även utskottet har funnit sig kunna i allt väsentligt tillstyrka bifall till det föreliggande förslaget.

Med hänsyn till vad nu anförts har utskottet ansett sig kunna här nedan inskränka sig till att närmare beröra de bestämmelser i det föreliggande kommittéförslaget, beträffande vilka utskottet funnit skäl föreslå ändring. Såsom framgår av det följande äro utskottets ändringsförslag till stor del betingade dels av innevarande års riksdags beslut om inrättande av en befattning såsom riksgäldsdirektör, dels ock av det av utskottet i utlåtande nr 65 tillstyrkta förslaget angående omorganisation av riksbanken. Utskottet upptager i den följande detaljbehandlingen sina ändringsförslag i paragrafordning.

1 §. Sedan innevarande års riksdag beslutit, att för riksgäldsdirektören skola tillämpas enahanda bestämmelser i fråga om pension, som gälla för förste deputeraden i riksbanken, har utskottet under 1 mom. b) av förevarande paragraf, vilket moment enligt kommitténs förslag avser ledamot av riksbankens direktion, upptagit jämväl riksgäldsdirektören.

I detta sammanhang vill utskottet erinra, att utskottet i förenämnda utlåtande nr 65 tillstyrkt sådan ändring av avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk, att detsamma skall omfatta jämväl befattningarna såsom föreståndare för direktionsavdelning i riksbanken,

föreståndare för riksbankens sedeltryckeri och förvaltare vid riksbankens pappersbruk. Därest detta förslag bifalles av riksdagen, skulle berörda tjänstemän erhålla pensionsrätt enligt pensionsreglementet. I nyssnämnda utlåtande har utskottet vidare uttalat önskvärdheten av att de av delegerade för riksdagens verk utfärdade avlöningsbestämmelserna för icke-ordinarie befattningshavare vid nämnda verk bleve tillämpliga på de extra ordinarie tjänstemännen vid sedeltryckeriet och pappersbruket. Därigenom skulle jämväl denna personalgrupp få sina pensionsförhållanden ordnade i enlighet med bestämmelserna i reglementet. I likhet med kommittén anser utskottet sig kunna förutsätta, att delegerade upptaga frågan om en revision av gällande avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid riksdagens verk i anslutning till motsvarande bestämmelser inom statsförvaltningen i övrigt. Vid denna revision torde böra beaktas frågan, i vad mån särskilda föreskrifter utöver de generella erfordras för nyssnämnda personal vid sedeltryckeriet och pappersbruket.

7 §. Ur 1 mom. av denna paragraf har utskottet uteslutit det av kommittén införda tillägget, att prövning av frågan om rätt till pension i fall, som avses i 15 § 2 mom., nämligen då fråga är om förhöjd sjukpension, ankommer på delegerade för riksdagens verk. I samband med behandlingen av 15 § här nedan föreslår utskottet, att sistnämnda moment skall utgå ur förslaget. — Under 1 mom. b) har upptagits riksgäldsdirektören.

10 §. I denna paragraf stadgas, att för varje räkenskapsår skall enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av delegerade för riksdagens verk, fonderas vad som motsvarar den överslagsvis beräknade summan av pensionsavdragen å tjänstemännens avlöning. Kommittén har förutsatt, att för överförande till respektive pensionsfond av tjänstemännens bidrag till pensioneringskostnaderna skulle i riksbankens stat uppföras en särskild anslagspost samt för övriga riksdagens verk å riksstaten upptagas ett särskilt avsättningsanslag under huvudtiteln riksdagen och dess verk m. m. Utskottet kommer framdeles att framlägga förslag till härav betingade ändringar i riksbankens avlöningsstat och i anslagsberäkningen beträffande nämnda huvudtitel. Beräkningen av de belopp, som under nästkommande budgetår skola överföras till pensionsfonderna, kommer härvid att ske med tillämpning i huvudsak av de regler, som legat till grund för motsvarande beräkningar inom allmänna civilförvaltningen för samma budgetår.

15 §. I likhet med lönenämnden finner utskottet icke tillräckliga skäl föreligga för införande av den utav kommitténs majoritet förordade särskilda regeln under 2 mom. av denna paragraf, avseende förhöjd sjukpension i vissa fall. Utskottet har därför i sitt förslag till reglemente uteslutit nämnda moment.

18 §. Delegerade hava föreslagit, att den nuvarande pensionsåldern för kvinnlig tjänsteman av 60 år skall bibehållas. Under hänvisning till den motivering, som av delegerade anförts för detta förslag, får utskottet bi-

träda detsamma. I enlighet härmed har utskottet i sitt reglementsförslag givit 18 § den lydelse, delegerade föreslagit.

3 kap. Rubriken till detta kapitel har med hänsyn till att detsamma jämväl skulle omfatta riksgäldsdirektören ändrats.

24 §. Utskottet delar kommitténs uppfattning därom, att vid ett nyordnande av pensionsväsendet för riksdagens verk enligt de principer, som fastställts beträffande civilförvaltningens pensionsväsen, böra för tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid, gälla samma pensionsvillkor, som innefattas i 3 kap. civila tjänstepensionsreglementet. Med hänsyn härtill har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka det från nämnda villkor avvikande förslag, som framställts av fullmäktige i riksbanken och delegerade för riksdagens verk. Utskottet har emellertid funnit sig böra såtillvida beakta syftet med förslaget, att utskottet förordar, att antalet tjänstår för ernående av full pension såsom verkställande styrelseledamot fastställs till tio i stället för tolv, som tillämpas för förordnandetjänstemän inom civilförvaltningen och som av utskottet föreslås skola gälla för övriga till kap. 3 hänförliga befattningshavare. Ett sådant avsteg från eljest gällande regler synes kunna väl motiveras med hänsyn till att enligt vad erfarenheten utvisat förordnande som verkställande styrelseledamot ofta meddelas vid så hög levnadsålder, att tjänstemannen icke före uppnående av 65 år, vid vilken levnadsålder förnyande av förordnande icke plägar ske, hinner intjäna tolv tjänstår i befattningen. Utskottet har i sitt reglementsförslag vidtagit härav betingade ändringar i 24 § 1 och 2 mom.

25 §. Denna paragraf har kompletterats med intagande av befattningen såsom riksgäldsdirektör.

Beträffande pensionsrätten för ledamot i riksbankens direktion har kommittén ansett den begränsningen böra stadgas, att pension ej må åtnjutas av den, som avgått från sin befattning av den anledningen, att han enligt bestämmelse i 30 § eller 31 § första stycket riksbankslagen ej är behörig att vara fullmäktig eller suppleant för förste deputeraden i riksbanken. Fullmäktige i riksbanken hava på anförda skäl hemställt, att berörda bestämmelse måtte uteslutas ur reglementet. Delegerade för riksdagens verk hava anslutit sig till fullmäktiges förslag.

Vad fullmäktige anfört finner utskottet i viss mån vara värt beaktande. Bestämmelsen att direktionsledamot, som frånträtt sin befattning för att bli ledamot av statsrådet eller fullmäktig i riksgäldskontoret eller som upphört att vara svensk medborgare, skall förlora sin pensionsrätt, synes vara väl sträng. Med avseende å frågan huruvida direktionsledamot skall förlora sin pensionsrätt på grund av omyndighetsförklaring eller konkurs vill utskottet erinra, att tjänsteman i riksbanken under i stort sett likartade förhållanden går förlustig rätt till pension. Till kap. 2 hänförlig tjänsteman skulle emellertid enligt reglementsförslaget bli berättigad till uppskjuten livränta, en förmån, som icke skulle tillkomma

direktionsledamot eller i kap. 3 avsedd tjänsteman. Det anförda torde giva vid handen, att behov synes föreligga av vissa bestämmelser rörande förverkande av pension, såvitt angår ledamöterna i riksbankens direktion, men att det av kommittén i sådant syfte framlagda förslaget är för generellt avfattat. Enligt utskottets mening synes nu förevarande spörsmål böra göras till föremål för förnyad utredning, som jämväl bör omfatta frågan, i vad mån motsvarande föreskrifter erfordras för riksgäldsdirektören. Utredningen synes lämpligen böra ombesörjas av delegerade för riksdagens verk och förslag i ämnet framläggas för nästa års bankoutskott. I avvaktan på resultatet av utredningen har utskottet funnit lämpligt att ur 25 § utesluta de av kommittén föreslagna bestämmelserna.

26 §. Beträffande befattningarna såsom föreståndare för direktionsavdelning, föreståndare för riksbankens sedeltryckeri och förvaltare vid riksbankens pappersbruk hava fullmäktige föreslagit ett pensionsunderlag av 7,000 kronor och ett pensionsavdrag för år av 420 kronor. Utskottet, som tillstyrker detta förslag, har kompletterat 26 § genom intagande av ovan angivna befattningar.

I samma paragraf har jämväl införts befattningen såsom riksgäldsdirektör. I enlighet med riksdagens beslut hava pensionsunderlag och pensionsavdrag för denna befattning upptagits med samma belopp som gälla för förste deputeraden i riksbanken eller respektive 9,000 kronor och 540 kronor.

Övergångsbestämmelser. Enligt kommitténs förslag skulle det åligga tjänsteman, som avses under punkten 2 av övergångsbestämmelserna och som vill kvarstå i tjänst utöver den i reglementet stadgade pensionsåldern, att hos vederbörande myndighet göra anmälan därom före utgången av september 1935. Denna tidpunkt ifrågasattes av kommittén med hänsyn till att 1934 års militärpensionssakkunniga föreslagit densamma beträffande personal vid försvarsväsendet. Sedan emellertid riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t för nämnda personal beslutit framflytta ifrågavarande tidpunkt till slutet av december 1935, har utskottet funnit sig böra föreslå samma tidpunkt för befattningshavarna vid riksdagens verk.

I sin skrivelse den 18 april 1935 angående omorganisation av riksbankens sedeltryckeri och pappersbruk hava fullmäktige i riksbanken meddelat, att fyra tjänstemän vid sedeltryckeriet äro på grund av inbetalningar till ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm, vilka inbetalningar till två tredjedelar fullgjorts eller fortfarande fullgöras av riksbanken och till en tredjedel av tjänstemännen, tillförsäkrade livränta. Enligt fullmäktiges mening borde den pension, dessa tjänstemän skulle komma att uppbära enligt tjänstepensionsreglementet, minskas med beloppet av den livränta, vartill de äro berättigade på grund av inbetalningar före den 1 juli 1935.

Under erinran att utskottet i sitt utlåtande nr 68 med förslag till regle-

mente angående tjänstepension för arbetare vid riksbankens sedeltryckeri och pappersbruk tillstyrkt en bestämmelse av samma innebörd, som sålunda föreslagits av fullmäktige, har utskottet i övergångsbestämmelserna till sitt nu förevarande reglementsförslag under punkten 5 intagit en föreskrift i här avsett syfte. Utskottet förutsätter, att riksbankens inbetalningar till ovannämnda anstalt upphöra efter ikraftträdandet av pensionsreglementet.

Utskottet har slutligen ansett sig böra föreslå en särskild övergångsbestämmelse (punkt 7), enligt vilken vederbörande myndighet skulle äga medgiva någon kortare tids anstånd med entledigande av icke-ordinarie tjänsteman, som vid reglementets ikraftträdande uppnått eller kort tid därefter uppnår en levnadsålder, vilken med två år överstiger den i reglementet stadgade pensionsåldern. Dylikt anstånd med avskedet synes böra kunna medgivas under så lång tid, som motsvarar normal uppsägningstid för extra ordinarie tjänsteman, d. v. s. tre månader.

I likhet med vad som beslutits beträffande befattningshavare inom civilförvaltningen och försvarsväsendet synes i fråga om tjänstemän vid riksdagens verk böra beslutas, att med avlöningsbelopp, varå dyrtidstillägg utgår, skall i fall, där vederbörande har att vidkännas pensionsavdrag å lönen, förstås lönebeloppet minskat med pensionsavdraget (lönens nettobelopp).

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) godkänna det såsom Bilaga I vid detta utlåtande fogade förslaget till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän vid riksdagens verk (tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk); samt

2) förklara, att med avlöningsbelopp, å vilket enligt gällande bestämmelser dyrtidstillägg utgår, skall för befattningshavare, som har att vidkännas pensionsavdrag jämlikt tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk, förstås lönen nettobelopp.

Stockholm den 23 maj 1935.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerberg, Lindgren**, *Lindley**, *Ernfors**, *Hansén, Berling, Bodin* och *Swartling*;

från andra kammaren: herrar *Laurén**, *Lovén, K. A. Westman, Paulsen, Andersson* i *Falkenberg**, *Severin, Hilding* och *Westerdahl*; dock att herr *Leffler* i stället för herr *Laurén* deltagit i behandlingen av 25—33 §§ reglementsförslaget och av förslaget till övergångsbestämmelser.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga I.

Förslag
till
reglemente angående tjänstepension för tjänstemän vid riksdagens verk (tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk).

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

1. Detta reglemente skall äga tillämpning å följande befattningshavare vid riksdagens verk:

- a) ordinarie tjänsteman, vilken är underkastad föreskrifterna i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk;
- b) ledamot i riksbankens direktion och riksgäldsdirektören;
- c) byråchef vid justitieombudsmansexpeditionen och vid militieombudsmansexpeditionen;
- d) innehavare av tjänst å extra stat, som finnes upptagen å av riksdagen godkänd personalförteckning; samt
- e) extra ordinarie tjänsteman med avlöning enligt av delegerade för riksdagens verk utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nämnda verk.

2. Delegerade för riksdagens verk äga, när särskilda skäl därtill äro, besluta, att reglementet skall i tillämpliga delar bliva gällande jämväl för icke-ordinarie anställningshavare, som icke avses i 1 mom.

2 §.

1. Tjänstår, som avses i detta reglemente, beräknas för tid, under vilken tjänsteman före uppnående av den för hans tjänst stadgade pensionsåldern innehaft med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller haft att vidkännas pensionsavdrag enligt bestämmelser i tjänstepensionsreglemente för arbetare i statens tjänst eller för vilken erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa. Vid tjänstårsberäkningen skall avdrag göras för tid omfattande minst 15 dagar i följd, under vilken tjänsteman åtnjutit tjänstledighet för svag hälsas vårdande, för havandeskap eller barns börd eller för enskild angelägenhet, så ock för tid, under vilken tjänsteman varit tagen i häkte eller avstängd från tjänstgöring eller utan giltigt förfall avhållit sig från tjänstgöring. Tid, under vilken extra ordinarie

tjänsteman haft avkortad tjänstgöring, skall vid tjänstårsberäkningen minskas med så stor del, som svarar mot avkortningen i tjänstgöringstiden.

2. Har tjänsteman eljest i eller utom statens tjänst förrättat arbete eller uppdrag, som finnes vara av beskaffenhet, att tid, varunder sådant arbete eller uppdrag förrättats, skäligen bör helt eller delvis tillgodoräknas honom såsom tjänstår, beror på prövning av delegerade för riksdagens verk, om och i vad mån dylikt tillgodoräknande må äga rum.

3. Tid, som tagits i beräkning såsom tjänstår för grundläggande av rätt till pension, må sedermera icke i något avseende ånyo tillgodoräknas såsom tjänstår, såframt icke under nämnda tid fullgjorts annan tjänstgöring än den, på vilken den tidigare tjänstårsberäkningen grundats.

4. Därest vid beräkning av tjänstår den uppkomna slutsumman utvisar del av dag, skall avrundning ske till närmast högre hela dagantal.

3 §.

Från och med den dag, tjänsteman erhåller pensionsrätt enligt detta reglemente, och intill utgången av den månad, under vilken han uppnår trettio tjänstår eller dessförinnan inträder i pensionsåldern, skall honom tillkommande lön (arvode) minskas med *pensionsavdrag* i enlighet med bestämmelserna i detta reglemente.

Vid tillämpning av detta stadgande må, utan avseende å vad i 2 § 1 och 2 mom. föreskrives, tid, som förflutit innan detta reglemente blivit å tjänstemannen tillämpligt, räknas såsom tjänstår endast i den mån för sådan tid erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt, pensionsfond eller pensionskassa.

4 §.

1. Pension till belopp för år räknat, som framgår av detta reglemente, utgår, där ej annorlunda i reglementet stadgas, från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten ägt rum, till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens fränfalle.

Vid tillämpning av detta stadgande iakttages, att det för tiden efter pensionstagarens fränfalle utgående pensionsbeloppet icke må överstiga femhundra kronor.

2. Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott; vederbörande myndighet likväl obetaget att efter pensionstagarens fränfalle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

5 §.

1. Varder tjänsteman dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från tjänsten, må han ej komma i åtnjutande av pension.

2. Har pensionstagare blivit för brytelse i sin tidigare innehavda tjänst dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han från och med månaden näst efter den, under vilken utslaget vunnit laga kraft, åtnjuta allenast en tredjedel av pensionen, där ej delegerade för riksdagens verk finna skäl tillerkänna pensionstagaren större del, dock ej mera än två tredjedelar av pensionen.

3. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff,

eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av pensionen.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må den myndighet, som beviljat pensionen, kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

6 §.

1. Om tjänsteman, vilken kommer i åtnjutande av pension för i detta reglemente avsedd tjänst, vid avgång från den tjänsten åtnjuter eller sedermera erhåller lön eller arvode för annan statstjänst eller ock arvode såsom fullmäktig i riksbanken eller i riksgäldskontoret till sådant belopp, att sammanlagda förmånerna för år räknat överstiga femtusenfyra kronor, må han, så länge sådan annan förmån åtnjutes, av pensionen uppbära allenast en tredjedel, med iakttagande likväl dels att i förekommande fall därutöver må utgå så mycket av den återstående delen, att vad vederbörande äger behålla ej understiger summan av den större förmånen och en tredjedel av den mindre eller, om båda äro lika, den ena av dem ökad med en tredjedel, dels ock att minskning skall ske endast i den mån så erfordras för att förmånernas sammanlagda belopp ej må överstiga femtusenfyra kronor.

Vad nu stadgats skall äga motsvarande tillämpning vid förening av pensioner enligt detta reglemente, dock att sammanlagda pensionsförmånen i dylikt fall icke må överstiga niotuseniohundra nittio sex kronor.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. skall i förekommande fall iakttagas, att i fråga om icke-ordinarie tjänsteman, som innehar befattning med avkortad tjänstgöringstid i två verk och erhåller pension för båda befattningarna, sammanlagda beloppet av de båda pensionerna betraktas såsom *en* pension.

7 §.

1. Fråga om rätt till pension enligt detta reglemente prövas

a) beträffande tjänsteman vid riksbanken och ledamot i riksbankens direktion av fullmäktige i riksbanken; samt

b) beträffande annan tjänsteman och riksgäldsdirektören av fullmäktige i riksgäldskontoret.

2. Avsked må ej meddelas tjänsteman, innan frågan om hans rätt till pension, där sådan fråga förekommer, blivit vederbörligen avgjord.

3. Då pension beviljas, skall den pensionsberättigade erhålla skriftligt bevis därom.

8 §.

Till ledning vid prövning av tjänstemans pensionsrätt skall hos vederbörande myndigheter föras tjänstematrikel enligt de närmare föreskrifter, som utfärdas av delegerade för riksdagens verk.

9 §.

Därest beloppet av pension, som beräknats enligt bestämmelserna i detta reglemente, icke är i helt krontal jämt delbart med tolv, skall det samma jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

10 §.

Enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av delegerade för riksdagens verk, skall för varje räkenskapsår fonderas vad som motsvarar den överslagsvis beräknade summan av de belopp, vilka jämlikt bestämmelserna i 3 § under räkenskapsåret innehållas såsom pensionsavdrag. Av de fonderade medlen, vilka skola göras räntebärande, bestrides så stor del av kostnaden för beredande av pension eller uppskjuten livränta enligt detta reglemente, som enligt vetenskaplig sannolikhetsberäkning finnes motsvara medelstillgångarna och de stadgade pensionsavdragens storlek.

2 kap.

Ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom fullmakt eller konstitutorial.

11 §.

1. Skyldighet att avgå från tjänsten inträder för tjänsteman:

a) då han uppnått den för hans tjänst stadgade pensionsåldern, den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, likväl obetaget att medgiva anstånd med avskedet, därest och så länge tjänstemannen prövas kunna på tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre tid än sammanlagt två år;

b) då han träffats av olycksfall i tjänsten och det behörigen styrkes, att han på grund härav är för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, samt han prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig;

c) då det behörigen styrkes, att han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga är för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, samt han prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig.

2. Har tjänsteman, för vilken inträtt skyldighet att avgå från tjänsten, underlåtit att söka avsked, ankommer det på den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, att entlediga tjänstemannen.

3. Befinnes tjänsteman urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänstäligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 1 mom. b) eller c) sägs, må delegerade för riksdagens verk, därest tjänstemannen uppnått en levnadsålder, som med högst fem år understiger den för hans tjänst stadgade pensionsåldern, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning förklara honom skyldig att avgå från tjänsten och entlediga honom.

Framställning, som nyss sagts, må icke avlätas, utan att tjänstemannen erhållit tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet. Avgives yttrande, skall detsamma åtfölja framställningen till delegerade.

12 §.

Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension tillkommer:

a) tjänsteman, som uppnått den för hans tjänst stadgade pensionsåldern (*ålderspension*);

b) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 11 § 1 mom. b) är skyldig att avgå (*invalidpension*);

c) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 11 § 1 mom. c) är skyldig att avgå eller som med tillämpning av bestämmelsen i 11 § 3 mom. förklarats skyldig att avgå (*sjukpension*).

13 §.

1. Alderspension bestämmes i förhållande till antalet tjänstår enligt följande grunder. Kan tjänsteman räkna minst trettio tjänstår, utgår *hel* pension. Är tjänstårens antal mindre, utgår *avkortad* pension.

2. Hel pension sammanfaller till beloppet med det för tjänsten stadgade pensionsunderlaget; dock att för tjänsteman, som under kortare tid än tre år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna tre åren före avgången varit gällande för honom.

3. Avkortad pension motsvarar beloppet av hel pension, minskat med $\frac{1}{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger trettio.

14 §.

Invalidpension fastställes till ett belopp, motsvarande det för tjänstemannen vid avgången gällande pensionsunderlaget.

15 §.

Sjukpension bestämmes enligt de i 13 § angivna grunderna men utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension. Beloppet av sjukpension må dock icke överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

16 §.

Tjänsteman, som tidigast fem år före uppnåendet av pensionsåldern frivilligt avgår ur tjänst, må kunna av delegerade för riksdagens verk medgivas rätt att komma i åtnjutande av *förtidspension*, under förutsättning att han innehar minst trettio tjänstår samt att avgången finnes icke vara stridande mot statens intressen.

Förtidspension motsvarar hel ålderspension men skall för tiden intill dess tjänstemannen uppnår pensionsåldern vara minskad med $\frac{1}{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed tjänstemannens levnadsålder vid avgången understiger pensionsåldern.

17 §.

Beträffande de i detta kapitel avsedda befattningarna skola, där ej annat följer av stadgandena i 19 och 20 §§ samt 24 § 4 mom., tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensions- avdrag för år kr.
	man kr.	kvinn kr.			man kr.	kvinn kr.	
1.....	1 320	1 236	36	16.....	3 240	3 036	141
2.....	1 404	1 320	39	17.....	3 444	3 240	156
3.....	1 476	1 404	42	18.....	3 684	3 444	174
4.....	1 560	1 476	45	19.....	3 924	3 684	192
5.....	1 644	1 560	48	20.....	3 924	3 684	192
6.....	1 716	1 644	51	21.....	4 200	3 924	213
7.....	1 824	1 716	57	22.....	4 476	4 200	234
8.....	1 920	1 824	63	23.....	4 764	4 476	255
9.....	2 040	1 920	69	24.....	5 076	4 764	279
10.....	2 160	2 040	75	25.....	5 400	5 076	303
11.....	2 304	2 160	84	26.....	5 724	5 400	330
12.....	2 436	2 304	90	27.....	6 036	5 724	354
13.....	2 640	2 436	102	28.....	6 360	6 036	378
14.....	2 844	2 640	114	29.....	6 684	6 360	399
15.....	3 036	2 844	129	30.....	6 996	6 684	420

18 §.

För manlig tjänsteman inträder, där ej för viss befattning annan pensionsålder anges i den såsom bilaga A till detta reglemente fogade åldersförteckningen, pensionsåldern, om han tillhör lönegraderna 1—12, vid utgången av den månad, under vilken han uppnår 60 år, och om han tillhör lönegraderna 13—30 vid utgången av den månad, under vilken han uppnår 65 år.

För kvinnlig tjänsteman inträder pensionsåldern med utgången av den månad, under vilken hon fyller 60 år.

19 §.

1. Varder tjänsteman utan något sitt förvållande förflyttad till tjänst med lägre pensionsunderlag, skall i pensionshänseende för honom fortfarande gälla vad som finnes stadgat i fråga om den tjänst, han vid förflyttningen innehade.

2. Har tjänsteman efter egen ansökning förflyttats till tjänst med lägre pensionsunderlag eller har sådan förflyttning föranletts av något tjänstemannens förfarande i tjänsten, skall i pensionshänseende gälla vad som finnes stadgat för den lägre tjänsten.

3. Nedflyttas tjänst till lägre lönegrad och sänkes till föjd därav det för tjänsten dittills gällande pensionsunderlaget, skall i pensionshänseende icke inträda någon förändring för den, som vid nedflyttningen innehade tjänsten.

20 §.

För ordinarie tjänsteman, som är förordnad att innehava sådan i reglementet avsedd icke-ordinarie befattning, för vilken gäller ett högre pensionsunderlag än det för hans ordinarie tjänst fastställda, skola tillämpas de för icke-ordinarie befattningshavare i reglementet givna bestämmelserna, under iakttagande likväl att han härigenom icke må lida inskränkning i de pensionsförmåner, som tillkomma honom i hans egenskap av ordinarie tjänsteman.

21 §.

1. Tjänsteman, som avgår från tjänsten utan rätt att komma i åtnjutande av pension, är från och med avgången försäkrad till erhållande

av uppskjuten livränta till det belopp för år räknat, som enligt försäkringsteknisk beräkning svarar mot den intjänta pensionen.

Vid beräkning av intjänt pension tillämpas en tjänstålder för hel pension av trettio år och en pensionsålder, utgörande 63 år för befattning, beträffande vilken pensionsunderlaget ej överstiger 2 436 kronor för man och 2 304 kronor för kvinna, samt 65 år för annan befattning. Därest antalet tjänstår vid avgången understiger trettio, minskas den intjänta pensionen med två procent för varje felande helt tjänstår. För tjänsteman, vilken blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten, skall emellertid den intjänta pensionen minskas med två tredjedelar, där ej delegerade för riksdagens verk finna skäl tillerkänna tjänstemannen större del, dock ej mera än två tredjedelar av den intjänta pensionen.

2. Tjänsteman skall erhålla skriftligt bevis över honom vid avgång ur statens tjänst tillkommande rätt till uppskjuten livränta.

3. Därest livränteförsäkrad person ånyo tillträder med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller erhåller sådan befattning med pensionsrätt i av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa, i vilken tjänstår för pension må räknas för statstjänsten, upphör hans rätt till livränta. Är jämväl den nya befattningen underkastad bestämmelserna i detta reglemente, skall — där ej föreskrifterna i 1 mom. ånyo träda i tillämpning — vid bestämmande av pension för befattningen hänsyn tagas till den tid, under vilken tjänstemannen förut innehaft sådan anställning, som enligt bestämmelserna i 2 § må räknas honom till godo såsom tjänstår för pension.

4. Livränta utbetalas enligt de bestämmelser, som meddelas av delegerade för riksdagens verk, från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande uppnått den ålder, som tillämpats såsom pensionsålder vid beräkning av intjänt pension, till och med den månad, varunder livräntetagaren avlider.

22 §.

Bestämmelserna i detta kapitel skola i tillämpliga delar gälla beträffande byråchef vid justitieombudsmansexpeditionen och vid militieombudsmansexpeditionen, varvid sådan befattningshavare skall anses likställd med tjänsteman i 30:e lönegraden.

3 k a p.

Ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid m. fl.

23 §.

1. Den, som innehar ordinarie tjänst, vilken tillsättes genom förordnande på viss tid, är skyldig att efter beslut av vederbörande myndighet frånträda förordnandet, därest han till följd av sjukdom befinnes oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst.

2. I sammanhang med beslut om förordnandes upphörande, så ock då meddelat förordnande utlöper utan att efterföljas av förnyat förordnande, skall frågan om tjänstemannens rätt till pension, där sådan fråga förekommer, avgöras.

24 §.

1. Har tjänsteman, som avses i detta kapitel, under minst tolv år eller, där fråga är om verkställande styrelseledamot vid riksbankens avdelningskontor, under minst tio år innehaft förordnande å sin befattning, eller har han, oavsett tjänstetidens längd, befunnits på grund av olycksfall i tjänsten vara oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, är han berättigad att vid avgång ur statens tjänst komma i åtnjutande av *hel* pension, vilken till beloppet motsvarar det för befattningen gällande pensionsunderlaget.

2. Därest sådan tjänsteman, innan han under tolv år eller, där fråga är om verkställande styrelseledamot vid riksbankens avdelningskontor, under tio år, innehaft förordnande å befattningen, avgår ur statens tjänst antingen på grund av att förordnandet utlöper utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han befunnits vara till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, så ock därest tjänsteman eljest dessförinnan utan egen begäran nödgas avgå ur statens tjänst, äger han uppbära *avkortad* pension till belopp, som med ettusen kronor understiger det för befattningen gällande pensionsunderlaget.

3. Vid tillämpning av vad i 1 och 2 mom. stadgas iakttages, att pensionen för den, som vid tillträdande av förordnandet innehade tjänst, vilken tillsättes genom fullmakt, konstitutorial eller förordnande på viss tid, icke må beräknas till lägre belopp än den pension, som skulle hava tillkommit honom, om han intill tiden för avgången kvarstått i sin förra tjänst.

4. Övergår tjänsteman vid förordnandes upphörande till annan tjänst med pensionsrätt enligt detta reglemente, skall i pensionshänseende gälla vad för den tjänsten finnes stadgat. Har förordnandet fortgått under minst tolv år, må dock med avseende å pensionsunderlag och pensionsavdrag kunna för honom allt fortfarande tillämpas de stadganden, som gällde vid tiden för frånträdande av förordnandet.

25 §.

Bestämmelserna i 23 och 24 §§ skola gälla jämväl beträffande ledamot i riksbankens direktion och riksgäldsdirektören.

26 §.

För de i detta kapitel avsedda befattningarna skola gälla de pensionsunderlag och tillämpas de pensionsavdrag, som här nedan angivas:

R i k s b a n k e n	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.
Förste deputerad och riksbankschef (direktionsledamot)	9 000	540
Vice riksbankschef (direktionsledamot)	9 000	540
Andre deputerad (direktionsledamot)	8 000	480
Föreståndare för direktionsavdelning	7,000	420
Verkställande styrelseledamot vid riksbankens avdelningskontor	7 000	420
Föreståndare för riksbankens sedeltryckeri	7,000	420
Förvaltare vid riksbankens pappersbruk	7,000	420
R i k s g ä l d s k o n t o r e t		
Riksgäldsdirektör	9,000	540

4 kap.

Icke-ordinarie tjänstemän.

27 §.

Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension tillkommer icke-ordinarie tjänstemän:

a) då tjänstemannen entledigas vid eller efter uppnådd pensionsålder (*ålderspension*);

b) då tjänstemannen entledigas på grund därav, att han till följd av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till fortsatt tillfredsställande tjänstgöring (*invalidpension*);

c) då tjänstemannen entledigas på grund därav, att han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga blivit oförmögen till fortsatt tillfredsställande tjänstgöring, dock under förutsättning att han vid avgången kan räkna minst tio tjänstår (*sjukpension*).

28 §.

I fråga om beräkning av pension för icke-ordinarie tjänsteman gäller, att

a) ålderspension bestämmes enligt de grunder, som angivas i 13 §;

b) invalidpension fastställs till ett belopp, motsvarande det för tjänstemannen vid avgången gällande pensionsunderlaget; dock att för tjänsteman med avkortad tjänstgöringstid pensionen skall reduceras i samma omfattning, som vid avgången gällt i fråga om lönen;

c) sjukpension bestämmes enligt de grunder, som angivas i 13 §, varvid emellertid iakttages, å ena sidan, att pensionen utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension samt, å andra sidan, att sjukpensionen icke må överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag och oförändrad tjänstgöringstid kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

29 §.

1. För sådana extra ordinarie tjänster, vid vilka lön utgår enligt av delegerade för riksdagens verk fastställd löneplan, skola, med det undantag som i 2 mom. stadgas, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensions- avdrag för år kr.
	man kr.	kvinn kr.			man kr.	kvinn kr.	
1	1 236	1 164	38	16	3 036	2 844	129
2	1 320	1 236	36	17	3 240	3 036	141
3	1 404	1 320	39	18	3 444	3 240	156
4	1 476	1 404	42	19	3 684	3 444	174
5	1 560	1 476	45	20	3 684	3 444	174
6	1 644	1 560	48	21	3 924	3 684	192
7	1 716	1 644	51	22	4 200	3 924	213
8	1 824	1 716	57	23	4 476	4 200	234
9	1 920	1 824	63	24	4 764	4 476	255
10	2 040	1 920	69	25	5 076	4 764	279
11	2 160	2 040	75	26	5 400	5 076	303
12	2 304	2 160	84	27	5 724	5 400	330
13	2 436	2 304	90	28	6 036	5 724	354
14	2 640	2 436	102	29	6 360	6 036	378
15	2 844	2 640	114	30	6 684	6 360	399

2. I fråga om annan icke-ordinarie befattning än i 1 mom. sägs äga delegerade för riksdagens verk bestämma den lönegrad, till vilken befattningen är att i pensionshänseende hänföra, eller ock fastställa särskilt pensionsunderlag och pensionsavdrag för densamma.

3. För tjänsteman med avkortad tjänstgöringstid skall vidtagas en mot avkortningen svarande minskning av pensionsavdraget.

30 §.

För icke-ordinarie befattning gäller samma pensionsålder som för motsvarande ordinarie tjänst. Där sådan motsvarighet saknas eller där särskilda skäl till avvikelse föreligga, fastställa delegerade för riksdagens verk pensionsåldern.

Tjänsteman må icke i något fall bibehållas i tjänst längre tid än två år utöver pensionsåldern.

31 §.

Bestämmelserna i 16 § angående förtidspension och i 21 § angående uppskjuten livränta skola äga motsvarande tillämpning beträffande icke-ordinarie tjänsteman; dock att vid beräkning av uppskjuten livränta för tjänsteman, vilken blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten, den intjänade pensionen skall i varje fall minskas med två tredjedelar.

5 kap.

Reglementets tillämplighet m. m.

32 §.

Varder ordinarie tjänsteman, som avses i detta reglemente, utan ändring beträffande innehavande lönegrad förflyttad till tjänst, å vilken reglementet icke äger tillämpning, skall han, så länge han kvarstår i den tjänsten, fortfarande vara underkastad reglementets föreskrifter.

33 §.

De närmare föreskrifter, som kunna finnas erforderliga för tillämpningen av reglementet, meddelas av delegerade för riksdagens verk.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1935, från och med vilken dag de bestämmelser i fråga om rätt till pension, som av riksdagen meddelats år 1921 för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk och år 1923 för deputerade inom riksbanken, upphöra att gälla, såvitt angår befattningshavare, å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. För bestämmande av beloppet av pension eller uppskjuten livränta skall den, som vid reglementets ikraftträdande innehar sådan ordinarie eller extra ordinarie tjänst, å vilken reglementet erhåller tillämpning, äga att såsom tjänstår tillgodoräkna före ikraftträdandet förfluten tjänstetid, i den mån densamma fått tillgodoräknas såsom tjänstår enligt de för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk före ikraftträdandet gällande pensioneringsbestämmelserna.

Vad nu stadgats skall icke föranleda inskränkning i den rätt till tjänstårsberäkning, som må tillkomma tjänsteman enligt bestämmelserna i 2 §.

2. Har ordinarie tjänsteman fått den för honom omedelbart före reglementets ikraftträdande gällande pensionsåldern nedsatt med två år eller mera och är han enligt detta reglemente skyldig att avgå från tjänsten före den 1 juli 1938, skall för honom gälla en pensionsålder, som med följande antal år överstiger den i reglementet stadgade pensionsåldern, nämligen

med ett år, om den förutvarande pensionsåldern nedsatts med två år,
med två år, om pensionsåldern nedsatts med tre år, samt
med tre år, om pensionsåldern nedsatts med fyra år.

Har tjänsteman fått pensionsåldern nedsatt med tre eller fyra år och är han skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939, skall för honom gälla en pensionsålder, som överstiger den i reglementet stadgade med ett år, om nedsättningen uppgår till tre år, och med två år, om nedsättningen uppgår till fyra år.

Har tjänsteman fått pensionsåldern nedsatt med fyra år och är han skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1939—30 juni 1940, skall för honom gälla en pensionsålder, som överstiger den i reglementet stadgade med ett år.

Såsom förutsättning för tillämpning av vad i denna punkt stadgas gäller, att tjänsteman före utgången av december månad 1935 hos vederbörande myndighet anmält sin önskan att kvarstå i tjänst efter uppnåendet av den i reglementet stadgade pensionsåldern; tjänsteman likväl obehaget att utan sådan anmälan kvarstå i tjänst intill utgången av nämnda månad.

3. Har tjänsteman, för vilken till följd av reglementets bestämmelser skyldighet att på grund av uppnådd levnadsålder avgå från tjänsten inträder tidigare än enligt de omedelbart före reglementets ikraftträdande gällande stadgandena, under kortare tid än tre år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, skall för honom, utan hinder av vad i 13 § 2 mom. föreskrives, beloppet av hel pension vara lika med det för tjänsten stadgade pensionsunderlaget.

4. Om den, som är berättigad till pension enligt detta reglemente, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt stadgande i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal, räknas sistnämnda pension såsom del av den honom enligt detta reglemente tillkommande pensionen, vilken alltså skall minskas med det belopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

5. Vad i punkt 4 stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om tjänsteman vid riksbankens sedeltryckeri, som är berättigad till livränta, från ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm på grund av före reglementets ikraftträdande verkställda inbetalningar till anstalten enligt därom för personalen vid sedeltryckeriet då gällande villkor.

6. Därest ordinarie tjänsteman skulle vid avgång ur tjänst hava enligt de bestämmelser, som i fråga om pensionsunderlag gällde för honom omedelbart innan detta reglemente blev å honom tillämpligt, kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp för den av honom innehavda tjänsten än med tillämpning av reglementets bestämmelser, skall pensionen utgå med det högre beloppet.

7. För icke-ordinarie tjänsteman, vilken vid reglementets ikraftträdande uppnått eller kort tid därefter uppnår en levnadsålder, som med två år överstiger den i reglementet stadgade pensionsåldern, må, utan hinder av vad i 30 § andra stycket stadgas, vederbörande myndighet medgiva ytterligare någon kortare tids anstånd med entledigande.

Bilaga A.

Åldersförteckning tillhörande 18 § tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk.

För innehavare av följande ordinarie befattningar inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken vederbörande uppnår nedan angivna antal levnadsår.

Verk och befattningar	Levnadsår	Verk och befattningar	Levnadsår
Riksbanken.		Riksdagens hus.	
Förste bankvaktmästare, tillika vice brandmästare	63	Biträdande maskinist oeh reparatör	63
Biträdande maskinist	63	Eldare	63
Förste chaufför	63	Reparatör	63
Bankvaktmästare i 7:e lönegraden ...	63	Portvakt	63
Chaufför	63	Riksdagsbiblioteket.	
Förste eldare	63	Förste expeditjonsvakt	63
Bankvaktmästare i 6:e lönegraden ...	63	Expeditjonsvakt	63
Gårdskarll	63	Justitieombudsmans-expeditionen.	
Riksgäldskontoret.		Expeditjonsvakt	63
Förste riksgäldsvaktmästare	63	Militieombudsmans-expeditionen.	
Riksgäldsvaktmästare	63	Expeditjonsvakt	63

PENSIONS KOMMITTÉN FÖR RIKSDAGENS VERK

Bilaga II.

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

REGLEMENTE

ANGÅENDE

TJÄNSTEPENSION FÖR TJÄNSTEMÄN VID RIKS-
DAGENS VERK (TJÄNSTEPENSIONSREGLEMENTET
FÖR RIKSDAGENS VERK)

AVGIVET

DEN 15 FEBRUARI 1935

STOCKHOLM 1935
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

Till Herrar Delegerade för Riksdagens verk.

Vid sammanträde den 26 september 1934 beslöto delegerade för riksdagens verk tillsätta en kommitté med uppdrag att verkställa utredning och till delegerade avgiva förslag rörande pensionsbestämmelser för befattningshavare vid riksdagens verk i huvudsaklig överensstämmelse med Kungl. Maj:ts den 30 juni 1934 utfärdade reglemente angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen (civila tjänstepensionsreglementet).

Till ledamöter i kommittén utsågo delegerade expeditionschefen i finansdepartementet E. A. Westling, t. f. bankokommissarien A. G. Linder och revisorn i riksgäldskontoret S. O. Widlund. Delegerade uppdrogo tillika åt expeditionschefen Westling att i egenskap av ordförande leda kommitténs arbete.

Sekreterargöromålen inom kommittén hava utförts i viss del av undertecknad Westling och i övrigt av undertecknad Widlund.

Till fullgörande av sitt uppdrag får kommittén härmed till Herrar Delegerade överlämna av kommittén utarbetat förslag till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän vid riksdagens verk (tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk) med tillhörande motiv; och tillåter sig kommittén hemställa, att Herrar Delegerade måtte dels hos bankoutskottet föreslå, att reglementsförslaget måtte av utskottet föreläggas riksdagen till antagande, dels ock hos Kungl. Maj:t hemställa, att, om förslaget i huvudsak godkännes, pensionsstyrelsen måtte erhålla uppdrag att verkställa uträkning av uppskjuten livränta enligt reglementet.

Särskilda yttranden av undertecknade Westling och Linder finnas fogade vid betänkandet.

Stockholm den 15 februari 1935.

A. WESTLING.

A. LINDER.

STEN WIDLUND.

ALLMÄN MOTIVERING.

Inledning.

Tillkomsten av nuvarande pensionsbestämmelser för tjänstemän vid riksdagens verk. Samtidigt med godkännande av nu gällande avlöningsreglemente för befattningshavare vid riksdagens verk antog 1921 års riksdag bestämmelser i fråga om rätt till pension för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk. Dessa bestämmelser hava därefter icke undergått annan ändring än som föranletts av den år 1925 verkställda omläggningen av löneplanen för ordinarie befattningshavare. Bestämmelserna ansluta sig i huvudsak till de pensionsföreskrifter, vilka tidigare sedan lång tid tillbaka gällt beträffande befattningshavare vid riksbanken. Någon revision av dessa föreskrifter till närmare anslutning till de inom statsförvaltningen i övrigt gällande pensioneringsreglerna — vilka i åtskilliga, delvis betydelsefulla avseenden skilde sig från riksbankens — skedde alltså icke i sammanhang med pensionsbestämmelsernas antagande. Man utgick nämligen från, att bestämmelserna endast skulle bliva av kort varaktighet. I sitt den 16 april 1921 avgivna betänkande angående reglering av löneförhållanden m. m. beträffande riksdagens verk förklarade sig 1902 års löneregeringskommitté, som erhållit Kungl. Maj:ts uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag till ny löne-reglering för riksbankens och riksgäldskontorets personal, förutsätta, att pensionsbestämmelserna, så snart den civila pensionslagen blivit omarbetad, bleve reviderade i överensstämmelse med denna lag, så att så stor enhetlighet som möjligt uppnåddes beträffande pensionsförhållandena inom statsförvaltningen i dess helhet.

Framställning om revision av pensionsbestämmelserna. Sedan 1930 års pensions-sakkunniga den 5 september 1932 avgivit betänkande med förslag till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen m. m., gjorde styrelsen för riksgäldskontorets tjänstemannaförening, med instämmande av tjänstemän vid riksdagsbiblioteket samt å justitie- och militieombudsmansexpeditionerna, den 27 februari 1933 hos fullmäktige i riksgäldskontoret framställning, att fullmäktige ville hos Kungl. Maj:t utverka bemyndigande för nämnda sakkunniga att utarbeta förslag till bestämmelser i fråga om pension för personalen vid riksdagens verk i så nära anslutning som möjligt till de bestämmelser, vilka kunde komma att av Kungl. Maj:t föreslås rörande den civila statsförvaltningen.

Lönenämnden för riksdagens verk uttalade i infortrat, den 13 juni 1933 avgivet yttrande över tjänstemannaföreningens skrivelse, att en jämförelse mellan de viktigare pensionsbestämmelsernas utformning för å ena sidan riksdagens verk och å andra sidan den civila statsförvaltningen och kommunikationsverken gäve vid handen, att de för riksdagens verk

gällande bestämmelserna icke vore anpassade efter de pensioneringsprinciper, som tillämpades inom statsförvaltningen i övrigt. Att behov av en snar ändring av pensionsbestämmelserna alltmer gjorde sig gällande, funne nämnden uppenbart. Lönenämnden tillstyrkte på grund därav, att fullmäktige i riksgäldskontoret — gemensamt med fullmäktige i riksbanken — ville hos Kungl. Maj:t göra den framställning, varom tjänstemannaföreningen hemställt.

Fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret ingingo den 28 juni 1933 till Kungl. Maj:t med framställning i ämnet. Genom beslut den 20 oktober 1933 förklarade emellertid Kungl. Maj:t, att fullmäktiges nämnda framställning icke föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Anledningen till det negativa beslutet lär vara att söka däri, att vid denna tidpunkt inom finansdepartementet pågingo förarbeten till ett civilt tjänstepensionsreglemente, byggt på annan grundval i lönehänseende än 1930 års pensions-sakkunnigas förslag.

Civila tjänstepensionsreglementets antagande. I proposition nr 222 till 1934 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen (civila tjänstepensionsreglementet), att gälla för ordinarie och vissa icke-ordinarie tjänstemän vid reglerade verk inom sagda förvaltning. För ordinarie befattningshavare vid nämnda verk skulle detta reglemente ersätta 1907 års civila pensionslag samt de kompletterande provisoriska pensionsbestämmelser, vilka utfärdats i samband med löneregleringen, ävensom 1920 års pensionslag för kommunikationsverken. Sedan propositionen i huvudsak godkänts av riksdagen, har civila tjänstepensionsreglementet utfärdats den 30 juni 1934 (Sv. förf.-saml. nr 442). Reglementet träder i kraft den 1 juli 1935. Genom detta reglemente hava enhetliga föreskrifter fastställts för hela den del av den civila statsförvaltningen, som inordnats under det nya avlöningssystemet. Pensionsbestämmelserna äro direkt anpassade efter detta lönesystem och medföra därför icke någon förändring av den egentliga pensionsförmånen, utan äro väsentligen att betrakta såsom ett ordnande av pensionsvillkoren efter enhetliga grunder, mera rationellt avvägda än tidigare stadganden.

Kommitténs tillsättande och uppdrag. Frågan om fastställande av nya pensionsbestämmelser för riksdagens verk upptogs av delegerade för samma verk vid sammanträde den 26 september 1934. Enligt vad delegerades ordförande därvid till protokollet uttalade, borde reglerna för pensionering av befattningshavare vid riksdagens verk ansluta sig till vad i förevarande avseende beslutits beträffande den civila statsförvaltningen. Från denna utgångspunkt erhöi den av delegerade vid sammanträdet tillsatta kommittén i uppdrag att i huvudsaklig överensstämmelse med civila tjänstepensionsreglementet verkställa utredning och till delegerade avgiva förslag angående tjänstepensionsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk.

Redogörelse för de nuvarande pensionsbestämmelserna för riksdagens verk.

1921 års pensionsbestämmelser för ordinarie tjänstemän. Tjänstepensioneringen vid riksdagens verk omfattar för närvarande endast ordinarie tjänstemän. Enligt det av 1921 års riksdag antagna avlöningsreglementet för befattningshavare vid nämnda verk tillsätts samtliga ordi-

marie tjänstemän med undantag av verkställande styrelseledamöter vid riksbankens avdelningskontor medelst fullmakt eller konstitutorial. Nämnda styrelseledamöter tillsättas genom förordnande på viss tid. För dessa förordnade tjänstemän gäller emellertid samma pensionsbestämmelserna är i de väsentligaste delarna följande.

De för tjänstemännen vid riksdagens verk gällande pensionsunderlagen överensstämman med de vid reglerade verk inom statsförvaltningen i övrigt tillämpade. Verkställande styrelseledamot vid avdelningskontoret i Malmö eller Göteborg anses i pensionshänseende tillhöra 30:e lönegraden och annan verkställande styrelseledamot 28:e lönegraden. Såsom bidrag till pensioneringskostnaderna hava tjänstemännen att under hela anställningstiden erlagga pensionsavgifter till samma belopp, som sedan det nya lönesystemets införande utgå vid nyssnämnda reglerade verk. Rätt att återbekomma erlagda pensionsavgifter är medgiven endast vid övergång till annan statstjänst, med vars tillträde följer skyldighet att för pensionsändamål erlagga retroaktiv avgift.

Tjänstår för erhållande av pension beräknas för tid, under vilken tjänsteman efter fyllda aderton år i statens tjänst innehaft ordinarie eller extra ordinarie befattning eller annan anställning, som prövas vara därmed jämförlig, eller ock bestritt förordnande å sådan tjänst. För hel ålderspension fordras 35 tjänstår för manlig och 30 tjänstår för kvinnlig tjänsteman. Pensionsåldern är för manlig tjänsteman vid riksbanken och riksdagens hus 65 år och vid övriga verk 67 år samt för kvinnlig tjänsteman vid samtliga verk 60 år. Skyldighet att avgå från tjänsten inträder vid stadgad pensionsålder och för hel pension föreskrivet antal tjänstår. Vederbörande myndighet äger dock att under viss förutsättning låta med avskedet anstå, dock högst till uppnådd ålder av 70 år.

Vid uppnådd pensionsålder och föreskrivet antal tjänstår utgår pension lika med pensionsunderlaget. Tjänsteman, som före uppnådd pensionsålder avgår ur tjänst, må under nedan angivna förutsättningar komma i åtnjutande av pension enligt följande grunder.

Manlig tjänsteman, som fyllt 60 år och uppnått 35 tjänstår är, därest han efter ådagalagt välförhållande anhåller om avsked, berättigad att åtnjuta pension till belopp motsvarande tre fjärdedelar av det för tjänsten gällande pensionsunderlaget. Under enahanda förutsättning är kvinnlig tjänsteman, som fyllt 55 år och uppnått 30 tjänstår, berättigad att åtnjuta pension med motsvarande del av det för hennes tjänst gällande pensionsunderlaget.

Endast i händelse av bevislig oförmåga till vidare tjänstgöring kan pension erhållas av avskedssökande, som icke uppnått nyss angivna antal levnads- och tjänstår. Pensionsbeloppet bestämmes då efter tjänståren allena genom att för varje bristande tjänstår avdrag göres å det pensionsbelopp, som gäller vid frivillig förtidsavgång (alltså $\frac{3}{4}$ av pensionsunderlaget), med en trettiofemtedel för manlig och en trettiondel för kvinnlig tjänsteman.

Överstiga däremot tjänståren 35 för manlig och 30 för kvinnlig tjänsteman eller åldersåren 60 för manlig och 55 för kvinnlig tjänsteman, ökas nyssberörda pensionsbelopp å tre fjärdedelar av pensionsunderlaget antingen för varje överskjutande tjänstår med en trettiofemtedel för manlig och en trettiondel för kvinnlig tjänsteman eller ock för varje överstigande åldersår med en sextiondel för manlig och en femtiofemtedel för kvinnlig tjänsteman. Därest bådaddera beräkningssätten kunna vinna till-

lämpning, användes det beräkningssätt, som utfaller förmånligast för avskedssökanden.

Pensionsbeloppet må dock icke i något fall överstiga beloppet av det för tjänsten gällande pensionsunderlaget.

Enligt föreskrift i 10 § av pensionsbestämmelserna kunna delegerade för riksdagens verk, efter framställning av vederbörande myndighet, då sådant för göromålens säkra och skyndsamma gång finnes erforderligt, på pensionsstat förflytta tjänsteman, som av sjukdom eller minskad arbetsförmåga är förhindrad att vidare på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina åligganden, oaktat han ej anmält sig om avsked. Pensionen må i sådant fall bestämmas till antingen hela pensionsunderlaget eller ock en del av detsamma, dock ej mindre än som skulle utgå med tillämpning av bestämmelserna vid frivillig avgång.

Pension utgår till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlider eller pensionsrätten eljest upphör.

1923 års bestämmelser i fråga om rätt till pension för deputerade inom fullmäktige i riksbanken. Utom de för ordinarie tjänstemän gällande pensionsbestämmelserna finnas särskilda föreskrifter om rätt till pension för deputerade inom fullmäktige i riksbanken. Dessa föreskrifter antogs av 1923 års riksdag och bygga på de pensioneringsgrunder, som inom civilförvaltningen gälla för ordinarie tjänstemän, vilka tillsätts genom förordnande på viss tid. Föreskrifterna innehålla i huvudsak följande.

Deputerad, som under minst tolv år innehaft uppdrag såsom sådan eller, oavsett tjänstetidens längd, på grund av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, är berättigad att vid avgång från tjänsten av riksbankens medel åtnjuta pension till belopp av 9,000 kronor för förste deputerad och 8,000 kronor för andre deputerad.

Därest deputerad avgår från tjänsten, innan han uppnått tolv års tjänstetid såsom sådan, antingen på grund av att uppdraget upphör utan att efterföljas av förnyat sådant uppdrag eller på grund därav att han till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, befunnits oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, så ock därest han eljest före berörda tid utan egen begäran nödgas avgå från tjänsten, äger han, likaledes av riksbankens medel, uppbära pension till belopp av 8,000 kronor för förste deputerad och 7,000 kronor för andre deputerad.

Såsom pensionsavgift skall å det för deputerad bestämda arvodet eller å den deputerad, intill dess han uppnått 65 år, tillkommande pensionen avdragas för förste deputerad ett belopp av 540 kronor och för andre deputerad 480 kronor, allt för år räknat.

Redogörelse för civila tjänstepensionsreglementet.

Såsom nyss erinrats, skola enligt de för kommitténs arbete meddelade direktiven de blivande nya bestämmelserna beträffande pensioneringen av befattningshavare vid riksdagens verk i möjligaste mån anpassas efter föreskrifterna i det civila tjänstepensionsreglementet. Med hänsyn härtill torde det vara lämpligt att här lämna en kortfattad översikt över det huvudsakliga innehållet i detta reglemente.

Reglementet skall erhålla tillämpning på all den ordinarie personal vid civilförvaltningen, som åtnjuter avlöning enligt det från och med år 1920 införda nya lönesystemet. Genom reglementet har därjämte införts

pensionsrätt för vissa icke-ordinarie befattningshavare. Sålunda skall reglementet tillämpas på extra ordinarie tjänstemän vid nyreglerade verk. Vidare har åt Kungl. Maj:t lämnats befogenhet att besluta om reglementets tillämpning dels å andra icke-ordinarie tjänstemän vid dylika verk, dels ock, när särskilda skäl därtill äro, jämväl å anställningshavare vid verk och inrättningar, som icke äro inordnade under det nya lönesystemet.

I fråga om tjänstårsberäkning för pension medgävo de för allmänna civilförvaltningen gällande äldre bestämmelserna ett tillgodoräknande av praktiskt taget all tjänstgöring i statstjänst, oavsett om anställningen varit förenad med pensionsrätt eller ej. I det civila tjänstepensionsreglementet har nu införts den huvudreglen, att tjänstår räknas för tid, varunder tjänstemannen innehåft med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller haft att vidkännas pensionsavdrag enligt bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare eller för vilken erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa. Den omläggning, som sålunda genomförts, innebär att tjänstårsberäkningen regelmässigt sammankopplas med avgiftsplikten för egen pensionering. Denna omläggning har möjliggjorts genom den icke-ordinarie personalens medtagande i pensioneringen. För den vid civila tjänstepensionsreglementets ikraftträdande i tjänst varande personalen hava emellertid i fråga om tjänstårsberäkningen meddelats vissa övergångsbestämmelser, vilka innebära att ordinarie och extra ordinarie tjänstemän samt tjänstemän å extra stat få räkna tjänstår enligt de regler, som omedelbart före reglementets ikraftträdande gällde för ordinarie tjänstemän vid vederbörande förvaltningsgren.

Även i vissa andra avseenden innehåller civila tjänstepensionsreglementet nyheter i fråga om tjänstårsberäkningen. Sålunda må såsom tjänstår icke medräknas tjänstgöringstid efter uppnåendet av pensionsåldern. Vidare hava föreskrifter meddelats, som möjliggöra tillgodoräkande såsom tjänstår helt eller delvis av tid, varunder tjänsteman i eller utom statens tjänst förrättat arbete eller uppdrag, som icke faller under reglementets generella tjänstårsbestämmelser.

Tjänstemännens bidrag till pensionskostnaderna skola enligt reglementet uttagas i form av pensionsavdrag å lönen från och med den dag, då pensionsrätt enligt reglementet vinnes, och intill utgången av den månad, då tjänstemannen uppnår 30 tjänstår eller dessförrinnan inträder i pensionsåldern. Pensionsavgift i tidigare bemärkelse förekommer sålunda icke, utan lönerna skola enligt det nya systemet i lönestater och avlöningslistor upptagas med de nettobelopp, som tjänstemännen äga uppbära. Genom denna omläggning i riktning mot ett nettolönesystem har man velat vinna bland annat en väsentlig förenkling i pensioneringens administration genom borttagande av det nuvarande bestyret med uppbörd och redovisning av pensionsavgifter.

Nu återgivna föreskrifter äro av allmän natur och gälla alla de kategorier av befattningshavare, för vilka tjänstepensionsreglementet blir gällande. De bestämmelser, som reglera pensionsunderlag och pensionsavdrag, pensionens beräkning, pensionsålder och avgångsskyldighet m. m., äro i reglementet fördelade på olika kapitel för ordinarie tjänstemän, som tillsättas genom fullmakt eller konstitutorial, för ordinarie tjänstemän, som tillsättas genom förordnande på viss tid, samt för icke-ordinarie tjänstemän. Här kommer till en början att lämnas redogörelse

för föreskrifterna i det kapitel, vilket avser *ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom fullmakt eller konstitutorial*. Därvid bortses från vissa särskilda föreskrifter, vilka endast gälla innehavare av domarämbeten ävensom innehavare av förtroendesysslor.

Beträffande tjänstemans skyldighet att avgå från tjänsten innehåller reglementet den huvudregeln, att avgångsskyldighet inträder vid uppnådd pensionsålder. Befogenhet är likväl given den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, att medgiva anstånd med avskedet, därest och så länge tjänstemannen prövas kunna på tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre tid än sammanlagt två år. Vidare är tjänstemannen skyldig avgå, då han träffas av olycksfall i tjänsten eller drabbas av sjukdom, vanförhet eller lyte, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, allt under förutsättning att det behörigen styrkes, att tjänstemannen är för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst samt han prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig. Med sjukdom såsom avgångsanledning har även likställt nedsatt arbetsförmåga. Någon minimitid, under vilken oförmågan att sköta tjänsten skall hava fortvarit innan avgångsskyldighet inträder, är — i olikhet mot vad nu gäller inom allmänna civilförvaltningen — icke stadgad i reglementet. Bestämmelserna om avgångsskyldighet på grund av sjukdom och nedsatt arbetsförmåga hava vidare kompletterats med en föreskrift, enligt vilken tjänsteman, som av annan anledning befinnes urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, må av Kungl. Maj:t förklarar skyldig att avgå från tjänsten, därest han uppnått en levnadsålder, som med högst fem år understiger pensionsåldern.

Beträffande reglerna för beräkning av pensionsförmånen (ålderspension, invalidpension, sjukpension) må nämnas, att antalet tjänstår för hel pension såsom regel bestämts till 30 i stället för, såsom hittills gällt, 35. En tjänstålder av 30 år gäller enligt reglementet för alla tjänster utom ett fåtal, vilka upptagits i Bilaga A till reglementet.

Innehar tjänstemannen fullt antal tjänstår, utgår vid ålders- och sjukpensionering hel pension (motsvarande pensionsunderlagets belopp); är tjänstårens antal mindre, sker proportionell avkortning av pensionen på sådant sätt, att pensionsbeloppet minskas med $\frac{1}{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger 30. Beträffande sjukpensionen skall emellertid iakttagas å ena sidan, att denna, oberoende av antalet tjänstår, utgår med lägst 75 % av hel pension och å andra sidan att beloppet av sjukpensionen icke må överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, om han med oförändrat pensionsunderlag kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde. Invalidpensionen är alltid lika med pensionsunderlaget.

Pensionsunderlagen hava i reglementet bestämts till samma belopp som enligt nu gällande pensionsbestämmelser och utgöra alltså i regel $\frac{2}{3}$ av slutlönen på A-ort för vederbörande befattning; för befattningar i de högsta lönegraderna har viss begränsning av pensionsunderlagen ägt rum. Pensionsavdragen hava satts till samma belopp som nuvarande pensionsavgifter.

Med avseende å pensionsåldern hava befattningarna allt efter löneställningen fördelats på två pensionsåldersgrupper på sådant sätt, att tjänster i lönegraderna 1—12 hänförs till en lägre åldersgrupp med en pensionsålder av 60 år, medan befattningar i högre löneställning hänförs

till en högre åldersgrupp med en pensionsålder av 65 år. Denna fördelning på åldersgrupper innebär tillika i stort sett en genomgående sänkning av tidigare gällande pensionsåldrar. Från huvudreglerna för fördelningen på åldersgrupper hava emellertid beträffande åtskilliga befattningar eller befattningsgrupper stadgats undantag i såväl sänkande som höjande riktning. För vissa befattningar, som enligt huvudregeln tillhöra den lägre pensionsåldersgruppen, har därvid pensionsåldern fastställts till 63 år.

För tjänsteman, som genom civila tjänstepensionsreglementet får sin tidigare pensionsålder nedsatt med två år eller mera och som blir avgångsskyldig under tiden närmast efter reglementets ikraftträdande, hava i reglementet införts vissa övergångsbestämmelser, som möjliggöra ett kvarstående i tjänst i viss utsträckning efter den nya pensionsålderns inträde. Övergångsbestämmelserna hava konstruerats på sådant sätt, att för ifrågavarande befattningshavare skall, om vederbörande anmäler sin önskan att kvarstå i tjänst efter uppnående av den i reglementet stadgade pensionsåldern, gälla en högre pensionsålder än den i reglementet fastställda, och vid avvägningen av denna pensionsålder har man förfarit så, att den i tidigare bestämmelser stadgade pensionsåldern nedsättes efter en glidande skala, intill dess avgångsåldern sammanfaller med den i reglementet stadgade pensionsåldern.

I fråga om möjlighet för befattningshavare, som avgår innan rätt till pension inträtt, att erhålla gottgörelse för erlagda pensionsbidrag och fullgjord tjänstgöring innehåller civila tjänstepensionsreglementet vissa betydelsefulla nyheter, nämligen bestämmelserna om förtidspension och om uppskjuten livränta.

Förtidspension vid frivillig avgång tidigast fem år före pensionsåldern må efter prövning av Kungl. Maj:t utgå till tjänsteman, som innehar minst 30 tjänstår, därest avgången finnes icke vara stridande mot statens intressen. Denna pension motsvarar hel ålderspension men skall för tiden intill dess tjänstemannen uppnår pensionsåldern vara minskad med $\frac{1}{100}$ för varje full fjärdedel av år, varmed tjänstemannens levnadsålder vid avgången understiger pensionsåldern.

Rätt till uppskjuten livränta tillkommer en var tjänsteman, som avgår utan rätt till pension, vare sig avgången är frivillig eller tjänstemannen blivit dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skilts från tjänsten. Livränteförmånen, som beräknas försäkringstekniskt, är i princip så avvägd, att den motsvarar icke blott tjänstemannens egna bidrag till pensionskostnaden, utan även den del av pensionen, som intjänats enbart genom tjänstgöringen. Därest antalet tjänstår vid avgången understiger 30, minskas emellertid den intjänta pensionen med 2 % för varje felande helt tjänstår. Ytterligare reduktion av den intjänta pensionen skall ske för tjänsteman, som blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten (ej på grund av annat brott) eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten. Vid beräkning av intjänt pension tillämpas för samtliga tjänstemän en tjänstålder för hel pension av 30 år och en pensionsålder, som utgör 63 år för befattning i lönegraderna 1—12 och 65 år för annan befattning.

En särställning i pensionshänseende intaga enligt civila tjänstepensionsreglementet de *ordinarie tjänstemän, som tillsättas genom förordnande på viss tid*. Dessa tjänstemän hava tillförsäkrats rätt till pension oberoende av levnadsålder vid avgången och med jämförelsevis högt belopp även efter en kort tjänstetid. Sådan tjänsteman är skyldig att efter

beslut av Kungl. Maj:t frånträda förordnandet, därest han till följd av sjukdom befinnes oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst.

Hel pension, motsvarande pensionsunderlaget, utgår till förordnandetjänsteman, som under minst 12 år innehaft förordnande eller som, oavsett tjänstetidens längd, på grund av olycksfall i tjänsten befunnits oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst.

Därest förordnandetjänsteman efter en kortare tjänstetid än 12 år avgår ur statens tjänst antingen på grund av att förordnandet utlöper utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han befunnits vara till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, så ock därest tjänsteman eljest dessförinnan utan egen begäran nödgas avgå ur statens tjänst, äger han uppbära avkortad pension till belopp, som med ettusen kronor understiger det för befattningen gällande pensionsunderlaget.

För förordnandetjänstemän äro fastställda särskilda pensionsunderlag och pensionsavdrag. Rätt till uppskjuten livränta tillkommer ej dylik tjänsteman.

För de *icke-ordinarie tjänstemän*, som avses i reglementet, gälla bestämmelser av i huvudsak samma innebörd som för ordinarie befattningshavare, vilka tillsättas medelst fullmakt eller konstitutorial. Den viktigaste avvikelser från nämnda bestämmelser är att såsom förutsättning för rätt till sjukpension gäller, att tjänstemannen vid avgången skall kunna räkna minst 10 tjänstår. Pensionsunderlag och pensionsavdrag äro för extra ordinarie befattningar bestämda i samma relation till slutlönen, som gäller för ordinarie tjänstemän, och alltså i de olika lönegraderna lika med pensionsunderlag och pensionsavdrag för ordinarie tjänsteman i lönegrad med närmast lägre ordningsnummer.

Skiljaktigheter mellan nuvarande pensionsbestämmelser för riksdagens verk och civila tjänstepensionsreglementet.

De lämnade redogörelserna giva vid handen, att betydande skiljaktigheter förefinnas mellan det provisoriska pensioneringssystem, som för närvarande tillämpas för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk, och de av 1934 års riksdag godkända pensioneringsgrunderna för den civila statsförvaltningen. Detta är helt naturligt, då de nu gällande bestämmelserna leda sitt ursprung från en tid med helt andra principer i fråga om avlöning och pension än de, som sedermera efter hand vunnit erkännande, och bestämmelserna därför äro föråldrade redan i jämförelse med de äldre pensioneringsgrunderna för den civila statsförvaltningen. I vissa avseenden äro pensionsbestämmelserna för riksdagens verk så avfattade, att de måste medföra svårigheter i tillämpningen. Särskilt gäller detta föreskrifterna rörande tjänstinnehavares skyldighet att avgå från tjänsten samt pensionsrätten vid bristande antal tjänstår. Såsom framgår av den föregående redogörelsen, föreligger enligt bestämmelsernas ordalydelse avgångsskyldighet för ordinarie tjänsteman vid riksdagens verk endast då tjänsteman uppnått såväl stadgad pensionsålder som fullt antal tjänstår, och föreskrifter saknas om beräkning av avkortad pension för tjänsteman, som, utan att vara bevisligen oförmögen till vidare tjänst-

göring, önskar avgå från tjänsten vid uppnådd pensionsålder men då icke innehar fulla antalet tjänstår. Då sådan tjänsteman ansetts sakna pensionsrätt, har fråga om pensionering i ett sådant fall underställts riksdagens prövning (bankoutskottets utlåtande nr 57/1933). Även om alltså pensionsrätt ansetts icke tillkomma tjänsteman, som ej uppnått fulla tjänstår och ej är på grund av sjukdom oförmögen till vidare tjänstgöring, torde dock — enligt vad verkställd undersökning givit vid handen — bestämmelserna icke på senare tid hava uppfattats eller tillämpats så, som om avgångsskyldighet vid uppnådd pensionsålder ej förelåge med mindre fulla tjänstår intjänats. Det må emellertid framhållas, att den formella avfattningen av pensioneringsbestämmelserna i avseende å skyldigheten att avgå från tjänsten är så otillfredsställande, att tvekan måste råda om tolkningen av bestämmelserna härutinnan.

De vid riksdagens verk gällande reglerna för beräkning av sjukpension avvika väsentligt från de inom civilförvaltningen sedan länge tillämpade. I sådana fall, då tjänsteman, som är oförmögen till tjänstgöring, själv anhåller om avsked, beräknas pensionen med utgångspunkt från ett belopp, motsvarande tre fjärdedelar av pensionsunderlaget, men reducering sker därjämte för bristande antal tjänstår. Samma för tjänstemännen ofördelaktiga beräkningsgrund gäller även för det fall, att en tjänsteman, som av sjukdom eller minskad arbetsförmåga är förhindrad att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina åligganden, utan egen ansökan genom beslut av delegerade för riksdagens verk förflyttas på pensionsstat. Dock må i sistnämnda fall delegerade tillerkänna tjänstemannen ett högre pensionsbelopp, högst lika med pensionsunderlaget. Enligt civila tjänstepensionsreglementet gäller däremot, såsom ovan nämnts, att sjukpension bestämmes efter samma grunder som ålderspension, d. v. s. i förhållande till antalet tjänstår; sjukpensionen utgår dock med lägst 75 % av hel pension, såvitt tjänstemannen inträtt i pensionsberättigande tjänst vid sådan ålder, att han vid uppnående av pensionsåldern skulle kunnat räkna fulla tjänstår. Invalidpension utgår enligt civila tjänstepensionsreglementet alltid med belopp, motsvarande pensionsunderlaget; enligt de för riksdagens verk gällande pensionsbestämmelserna förekommer icke invalidpension såsom ett från sjukpensionen fristående begrepp.

Så summariskt som pensionsbestämmelserna för riksdagens verk äro avfattade, kunna de givetvis icke tillfredsställande reglera alla de förhållanden, som höra tillsammans med ett modernt pensionssystem. Att här närmare ingå på de nyheter i fråga om pensioneringens innebörd, som godkänts genom det nya civila pensionsreglementets antagande och vilka sakna motsvarighet i de nuvarande pensionsbestämmelserna för riksdagens verk, torde icke vara erforderligt. Det må vara tillräckligt att under hänvisning till den ovan lämnade redogörelsen för det nya reglementets stadganden erinra om däri innefattade, från nuvarande pensionsbestämmelser för riksdagens verk avvikande föreskrifter i fråga om tjänstårsberäkning, tjänstemännens bidrag till pensioneringskostnaderna, förtidspension och uppskjuten livränta. Det civila tjänstepensionsreglementet innehåller också för de ordinarie tjänstemän, som tillsättas genom förordnande på viss tid, delvis nya pensionsföreskrifter, varjämte frågan om de icke-ordinarie befattningshavarnas pensionering genom reglementet erhållit sin lösning.

Kommitténs förslag.

Pensioneringens omfattning.

Enligt de av 1921 års riksdag antagna bestämmelserna om rätt till pension för tjänstemän vid riksdagens verk äger, såsom redan nämnts, all *ordinarie personal* vid dessa verk pensionsrätt. Samtliga ordinarie befattningshavare äro underkastade det av samma års riksdag utfärdade avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk.

Givetvis bör ett blivande nytt pensionsreglemente för tjänstemän vid riksdagens verk i första hand omfatta alla ordinarie befattningshavare med avlöning enligt 1921 års avlöningsreglemente.

Såsom förut nämnts, tillsättes flertalet ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk medelst konstitutorial eller — beträffande tjänstemän i 30:e lönegraden vid riksbanken — medelst fullmakt. Vissa ordinarie tjänstemän, nämligen verkställande styrelseledamöter vid riksbankens avdelningskontor, tillsätts emellertid genom förordnande på viss tid och åtnjuta arvode enligt bestämmelserna i 2 kap. av avlöningsreglementet. Tillsättning av dessa befattningar sker enligt § 26 bankoreglementet för ett år i sänder, med rättighet för fullmäktige att under förordnandetiden, när de därtill finna anledning, entlediga befattningshavaren. När till verkställande styrelseledamot förordnas någon av riksbankens ordinarie tjänstemän, skall enligt bankoreglementets § 29 mom. 3 dennes tjänst i vanlig ordning tillsättas. Enligt 2 § av pensionsbestämmelserna är verkställande styrelseledamot i pensionshänseende likställd vid avdelningskontoren i Göteborg och Malmö med tjänsteman i 30:e lönegraden och vid övriga avdelningskontor med tjänsteman i 28:e lönegraden.

Vid ett nyordnande av pensionsväsendet för riksdagens verk enligt de principer, som fastställts beträffande civilförvaltningens pensionsväsen, böra nu ifrågakommande förordnade tjänstemän icke vidare likställas med konstituerade tjänstemän, utan för dem böra gälla särskilda pensionsunderlag och pensionsavdrag samt de särskilda pensionsvillkor i övrigt, som innefattas i 3 kap. civila tjänstepensionsreglementet. Inom kommittén har ifrågasatts, huruvida det icke med hänsyn till den hittillsvarande rekryteringen av befattningarna kunde anses lämpligare att fortfarande på dem tillämpa de pensioneringsgrunder, som gälla för konstituerade tjänstemän. Med hänsyn till att befattningarna i avlöningshänseende äro hänfödda till tjänster, vilka tillsätts medelst förordnande på viss tid, har kommittén emellertid ansett tillräckliga skäl icke föreligga att i pensionshänseende på dem tillämpa andra grunder än dem, som enligt civila tjänstepensionsreglementet gälla för sådana cheftjänstemän vid civilförvaltningen, vilka tillsätts genom förordnande på viss tid. Kommittén återkommer under detaljmotiveringen till denna fråga.

Vid riksbanken finnas vidare några på viss tid förordnade befattningshavare, för vilka avlöningsreglementet ej är gällande men som likväl kunna hänföras till befattningshavare med nyreglerad avlöning, nämligen ledamöterna av riksbankens direktion. Dessa befattningshavare, vilka närmast äro jämförliga med förordnade cheftjänstemän vid den centrala statsförvaltningen, utgöras av deputerade inom fullmäktige (en förste deputerad och riksbankschef samt två andre deputerade) ävensom vice riksbankschefen. Direktionsledamöterna utses av fullmäktige på

viss tid. För deputerade hava, såsom förut nämnts, av 1923 års riksdag meddelats pensionsbestämmelser av i huvudsak samma innebörd som de föreskrifter, vilka gälla för på viss tid förordnade chefstjänstemän vid civilförvaltningen. Det synes kommittén vara lämpligt, att pensionsrätten för deputerade nu regleras genom de bestämmelser, som enligt vad nyss anförts böra inrymmas i reglementet beträffande sådana på viss tid förordnade tjänstemän, som avses i avlöningsreglementet för riksdagens verk. Detta skulle i stort sett endast innebära ett inarbetande i pensionsreglementet av 1923 års pensionsbestämmelser för deputerade. Därvid torde pensionsrätt enligt samma grunder böra beredas jämväl för vice riksbankschefen.

Kommittén vill i detta sammanhang erinra, att enligt ett år 1934 av bankofullmäktige utarbetat och för bankoutskottet framlagt förslag, vilket emellertid icke blev föremål för prövning vid 1934 års riksdag, vid riksbanken skulle inrättas vissa nya förordnandetjänster, avsedda för direktionsavdelningar inom banken. Vidare må erinras, att enligt förslag, som den 5 december 1934 framlagts av riksgäldskontorets organisationskommitté och som av fullmäktige i riksgäldskontoret med skrivelse den 18 januari 1935 överlämnats till bankoutskottet, vid sistnämnda verk skulle inrättas en på förordnande tillsatt befattning såsom riksgäldsdirektör. Det har förutsatts, att för riksgäldsdirektören skulle tillämpas enahanda bestämmelser i fråga om rätt till pension, som gälla för förste deputeraden i riksbanken. Pensionskommittén, som vid fullgörandet av sitt uppdrag måste utgå från nu gällande personalorganisation beträffande samtliga riksdagens verk, har i sitt förslag icke kunnat taga hänsyn till sålunda ifrågasatt förändrad organisation. Därest emellertid i samband med tilltänkta organisationsändringar inom riksbanken och riksgäldskontoret skulle tillkomma nya förordnandetjänster med den anställningsform, som inom civilförvaltningen ansetts böra förenas med pensionsrätt, nämligen befattningar vilka tillsättas genom förordnande på viss tid, torde pensionsfrågan för dessa tjänster lämpligen böra ordnas på sätt kommittén nu föreslagit beträffande verkställande styrelseledamöter vid riksbankens avdelningskontor samt ledamöter av riksbankens direktion.

Genom det nya civila tjänstepensionsreglementet har, såsom ovan framhållits, pensionsrätt även beretts vissa *icke-ordinarie befattningshavare*. Beträffande verk, vilkas ordinarie tjänstemän äro underkastade reglementet, gäller i sådant avseende, att pensionsrätt omedelbart på grund av föreskrift i reglementet (1 § 2 mom. a) tillkommer extra ordinarie tjänstemän. Enligt 1 § 2 mom. b) kan reglementet jämväl vinna tillämpning å annan icke-ordinarie tjänsteman vid sådant verk, i den mån Kungl. Maj:t med hänsyn till anställningens natur samt tjänstgöringens omfattning därom förordnar. Av förarbetena till reglementet framgår, att sistnämnda författningsrum i första hand avsetts för den grupp av icke-ordinarie befattningshavare, som benämnes befattningshavare å extra stat. Vid allmänna civilförvaltningen utgöras extrastats-tjänsterna för närvarande av befattningar, som motsvara ordinarie tjänster i högre lönegrad än den 20:e och vilka enligt riksdagens beslut avlönas från extra anslag. Avlöning vid dessa tjänster utgår enligt löneklassen närmast lägre än den, som skulle hava gällt, därest befattningen varit ordinarie; i övrigt tillämpas avlöningsreglerna för ordinarie tjänstemän. Viss formell jämkning av extrastatsbegreppets innebörd torde komma att föranledas av den ändrade riksstatsuppställning, som i prin-

cip godkännts av 1934 års riksdag och som medför ett upphävande av skillnaden mellan ordinarie och extra anslag. Såsom framgår av anslagsberäkningarna i 1935 års statsverksproposition, är dock någon ändring av löneställningen icke avsedd att äga rum. — För extra befattningshavare, vilka väsentligen utgöras av rekryteringspersonal, som utbildas för extra ordinarie anställning, eller av personal för mera tillfälligt behov av arbetskraft, har pensionsrätt ansetts icke böra beredas.

För icke-ordinarie befattningshavare vid riksdagens verk hava avlöningsbestämmelser utfärdats av delegerade för riksdagens verk den 17 juli 1925. Dessa bestämmelser ansluta sig nära till motsvarande föreskrifter för allmänna civilförvaltningens nyreglerade verk men upptaga endast grupperna extra ordinarie tjänstemän och extra befattningshavare. Befattningstypen tjänst å extra stat saknas sålunda för närvarande vid riksdagens verk. Kommittén har emellertid ansett lämpligt att avfatta sitt förslag med utgångspunkt från att denna befattningstyp kan komma att visa sig erforderlig jämväl vid riksdagens verk. Erinras må i sådant avseende, att enligt den provisoriska personalorganisation, som för närvarande tillämpas inom riksgäldskontoret, å kontorets räkenskapsbyrå finnes inrättade en befattning i 22:a lönegraden med lön enligt extrastatsreglerna samt att riksgäldskontorets organisationskommitté i sitt förenämnda förslag upptagit en dylik tjänst. Det kan tänkas, att även inom riksbanken ett motsvarande behov kan uppkomma. I den mån det därvid är fråga om befattningar av mera varaktig natur, synes det lämpligt att dessa befattningar förenas med pensionsrätt. För att särskilja dylika mera varaktiga extrastatstjänster från befattningar av tillfällig art med avlöning enligt extrastatsreglerna synes — i anslutning till den anordning, som torde vara avsedd att tillämpas inom den civila statsförvaltningen — pensionsrätt böra beredas endast för innehavare av tjänst å extra stat, som finnes upptagen å av riksdagen godkänd personalförteckning.

I anslutning till vad här anförts har kommittén i sitt förslag ansett sig böra av befattningshavare med nyreglerad avlöning såsom icke-ordinarie medtaga *dels* innehavare av tjänst å extra stat, som finnes upptagen å av riksdagen godkänd personalförteckning, *dels ock* extra ordinarie tjänstemän med avlöning enligt av delegerade för riksdagens verk utfärdade avlöningsbestämmelser.

Kommittén har härvid förutsatt, att gällande avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid riksdagens verk i mån av behov kompletteras med föreskrifter rörande tjänstemän å extra stat. Beslutanderätten i detta avseende tillkommer delegerade för riksdagens verk jämlikt 33 § avlöningsreglementet för riksdagens verk.

Behov av bestämmelser, som möjliggöra pensionsrätt för andra under 1 § 2 mom. b) civila tjänstepensionsreglementet avsedda icke-ordinarie befattningshavare än tjänstemän å extra stat, lär för riksdagens verk icke föreligga. Pensioneringens omfattning beträffande tjänstemannapersonal med avlöning såsom icke-ordinarie kan alltså här uttömmande regleras i pensionsreglementet.

Kommittén vill i detta sammanhang erinra, att enligt bankoreglementets § 29 mom. 2 fullmäktige i riksbanken må, därest ökad arbetskraft för någon tid finnes oundgängligen behövlig för göromålens obehindrade gång, utöver stat tillsätta den eller de tjänstemän, som erfordras. Sådana tjänstemän — befattningshavare över stat — pläga enligt riksbankens praxis avlönas efter extrastatsgrunderna, alltså enligt löneklass

närmast lägre än den, som skulle hava gällt, därest tjänstemannen varit ordinarie i vederbörande lönegrad. Då ifrågavarande tjänster till sin natur äro av tillfällig art, har kommittén i överensstämmelse med sin förut uttalade uppfattning utgått från att innehavarna av dessa tjänster icke i sådan egenskap böra erhålla pensionsrätt.

En särställning bland befattningshavare vid riksdagens verk intages av byråcheferna å justitieombudsmans- och militieombudsmans expeditionerna. Alltsedan tillkomsten hava dessa tjänster tillsatts på förordnande. Möjlighet har nämligen ansetts böra stå öppen för riksdagens ombudsmän att, om och när de så finna lämpligt, göra ombyte å befattningarna. Vid 1921 års löneroglering erhöilo byråcheferna en löneställning, motsvarande den, som tillkommer *ordinarie* byråchefer vid den centrala statsförvaltningen. Byråcheferna uppbära alltså, ehuru de endast hava icke-ordinarie anställning, lön såsom ordinarie innehavare av tjänst i 30:e lönegraden.

Med hänsyn till de kvalifikationer, som erfordras för byråchefsbeftattningarnas bestridande, skulle det enligt kommitténs mening vara otillfredsställande, om beftattningarna icke förenades med pensionsrätt, när sådant rätt nu beredes tjänstemän å extra stat samt personal i extra ordinarie ställning. I samband med den reglering av pensionsförhållandena för beftattningshavare i allmänhet vid riksdagens verk, som nu är avsedd att äga rum, synes därför pensionsrätt böra beredas byråcheferna. Tidigare har ifrågasatts, att byråchefsbeftattningarna skulle uppföras på ordinarie stat för att bereda innehavarna en fastare ställning med pensionsrätt. Denna fråga berördes såväl i samband med 1921 års löneroglering som vid beftattningen år 1929 av frågan om familjepensionsrätt för personal vid vissa riksdagens verk. Vid det sistnämnda tillfället yttrade bankoutskottet (utlåtande nr 60, sid. 5), att åtskilliga skäl kunde anföras för övertflyttande på ordinarie stat av byråchefsbeftattningarna. Härigenom skulle såväl tjänstepensionsrätt som familjepensionsrätt för dessa beftattningar bliva på lämpligt sätt ordnad, vilket måste anses önskvärt. Då emellertid frågan om formen för tillsättning av beftattningarna borde bedömas även ur andra synpunkter, hade utskottet icke ansett sig böra i då förevarande sammanhang taga ståndpunkt i denna fråga, vilken borde efter särskild framställning underkastas en mera ingående prövning. Med hänsyn till vad bankoutskottet sålunda anført och då, kommittén vederligt, framställning om ändrad ställning för byråcheferna hittills icke gjorts av riksdagens ombudsmän, har kommittén ansett sig icke böra upptaga spörsmålet om ändrad anställningsform för byråcheferna å justitie- och militieombudsmans expeditionerna, vilken fråga faller utanför det åt kommittén lämnade uppdraget. Såvitt kommittén kan finna, föreligger emellertid med hänsyn till beftattningarnas karaktär icke hinder för att bereda byråcheferna pensionsrätt enligt det nya reglementet utan ändring av deras nuvarande anställningsform. Kommittén har avfattat sitt reglementsförslag i överensstämmelse med denna uppfattning. Till spörsmålet om pensionsvillkoren för byråcheferna återkommer kommittén under detaljmotiveringen.

De grunder för tjänstemannapensioneringen, vilka kommit till uttryck i civila tjänstepensionsreglementet, bygga på det lönesystem, som inom civilförvaltningen först införts genom kommunikationsverkens löneroglering av år 1919 och som sedermera successivt utsträckts till åtskilliga delar av den allmänna civilförvaltningen samt genom 1921 års löneroglering jämväl övertförs till riksdagens verk. Det nya pensionssystemet kan

icke lämpligen överförs till verk med lönerreglering enligt äldre lönesystem, och tjänstemännen vid de oreglerade delarna av civilförvaltningen hava därför lämnats utanför civila tjänstepensionsreglementets tillämpningsområde. Ordinarie tjänstemän vid dessa verk äro fortfarande underkastade 1907 års på det äldre avlöningssystemet grundade pensionslag; för icke-ordinarie befattningshavare vid ifrågavarande verk förekommer icke pensionsrätt. Av samma skäl, som sålunda föranlett uteslutande av såväl ordinarie som icke-ordinarie befattningshavare vid oreglerade verk inom den civila statsförvaltningen från civila tjänstepensionsreglementets tillämpning, kunna enligt kommitténs mening tjänstemännen vid riksbankens pappersbruk vid Tumba icke lämpligen medtagas i det nya pensionsreglemente för riksdagens verk, vartill kommittén haft att utarbeta förslag, emedan dessa tjänstemäns avlöning ännu är reglerad enligt äldre lönesystem. Därest tjänstepensionsrätt anses böra beredas dessa tjänstemän, bör en lösning av denna fråga lämpligen föregås av en reglering av avlöningsförhållandena enligt det nya lönesystemet. Det faller utanför kommitténs uppdrag att upptaga detta spörsmål till behandling.

Ej heller tjänstemännen vid riksbankens sedeltryckeri äro för närvarande — fränsett vissa befattningshavare tillhörande den egentliga bankpersonalen, vilka äro placerade till tjänstgöring vid tryckeriet — underkastade avlöningsreglementet för riksdagens verk eller i anslutning därtill utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare. Varken anställningsform eller löneförhållanden för ifrågavarande anställningshavare torde nu vara ordnad så, att dessa anställningshavare lämpligen kunna medtagas i det nya pensionsreglementet. Därest det skulle anses påkallat att bereda denna personal pensionsrätt enligt reglementet, torde härav betingad omläggning av anställnings- och avlöningsförhållandena för personalen böra ske. Kommittén har ansett sig icke böra ingå på ett bedömande av de frågor, som äga samband därmed.

Sedan kommittén sålunda tagit ståndpunkt beträffande pensioneringens omfattning, såvitt angår ordinarie och icke-ordinarie tjänstemannapersonal vid riksdagens verk, återstår i detta sammanhang att beröra frågan om behovet för riksdagens verk av en bestämmelse, motsvarande stadgandet i 1 § 4 mom. civila tjänstepensionsreglementet.

Enligt nämnda författningsrum äger Kungl. Maj:t, när särskilda skäl därtill äro, besluta, att reglementet skall i tillämpliga delar bliva gällande jämväl för icke-ordinarie anställningshavare, som icke avses i paragrafens 2 eller 3 mom. Av förarbetena till civila tjänstepensionsreglementet och tjänstepensionsreglementet för arbetare framgår (proposition nr 222/1934 sid. 67—68 samt 144—147), att ifrågavarande stadgande avsetts icke för tjänstemannapersonal, som ej faller under de i paragrafens föregående moment angivna lönebestämmelserna, utan för vissa undantagsfall bland arbetsledande förmän inom arbetarpersonalen. För statens arbetarpersonal har, med hänsyn till sättet för arbetslönens bestämmande, pensionsförmånen icke kunnat såsom för tjänstemännen fixeras i visst förhållande till den faktiskt utgående lönen, utan man har bestämt pensionsunderlagen till enhetliga belopp för två särskilda arbetargrupper, vilka var för sig innefatta anställningshavare med tämligen växlande lönevillkor. I regel falla även arbetsförmännen under de bestämmelser, som sålunda enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare gälla för arbetare i allmänhet. För fall, då en arbetsledande förman intager en löneställning, som mera avsevärt skiljer sig från

övriga arbetares lönevillkor, har emellertid möjlighet ansetts böra hållas öppen att bereda anställningshavaren pensionsrätt enligt de för tjänstemännen gällande pensionsbestämmelserna och att därvid, med utgångspunkt från löneställningen, fastställa särskilt pensionsunderlag eller bestämma den lönegrad, vartill anställningshavaren skall i pensionsavseende hänföras. För detta ändamål har stadgandet i 1 § 4 mom. civila tjänstepensionsreglementet tillkommit. Enligt vad kommittén inhämtat, har Kungl. Maj:t med stöd av nämnda författningsrum meddelat beslut om pensionsrätt enligt reglementet för ett mindre antal anställningshavare tillhörande arbetsledande personal inom allmänna civilförvaltningen och kommunikationsverken.

För den arbetarpersonal, som finnes vid riksdagens verk — arbetare vid riksbankens pappersbruk samt vid sedeltryckeriet — lärer avsikten vara, att pensionsbestämmelser skulle av riksdagen meddelas i ett särskilt pensionsreglemente, byggt på huvudgrunderna i tjänstepensionsreglementet för arbetare. Förslag till dylika bestämmelser har enligt uppdrag av fullmäktige i riksbanken utarbetats av sekreteraren hos 1930 års pensionsakkunniga, revisorn E. Norberg, och detta förslag har numera av fullmäktige i riksbanken med skrivelse den 7 februari 1935 överlämnats till bankoutskottet. Enligt detta förslag skulle från tillämpningen av det tilltänkta reglementet angående tjänstepension för arbetare vid sedeltryckeriet samt riksbankens pappersbruk kunna genom beslut av delegerade för riksdagens verk undantagas sådan arbetare, vars anställnings- och avlöningsförhållanden anses böra föranleda, att han erhåller högre pension än den enligt reglementet normalt utgående. Därvid har förutsatts, att dessa arbetares pensionering skulle ordnas i enlighet med bestämmelserna i det blivande pensionsreglementet för tjänstemän vid riksdagens verk samt att prövningen av frågor om undantag från arbetarpensionsreglementet borde ankomma på delegerade för riksdagens verk.

I anslutning till vad sålunda ifrågasatts har kommittén ansett sig böra i sitt reglementsförslag upptaga en bestämmelse, som möjliggör att i de undantagsfall, om vilka här är fråga, efter prövning av delegerade för riksdagens verk bereda pensionsrätt enligt reglementet.

Fondering och därmed sammanhängande spörsmål. Pensionskostnadernas bestridande.

Enligt det pensioneringssystem, som av 1934 års riksdag godkännts för det civila pensionsväsendet, skall fondering av tjänstemännens bidrag till pensionskostnaderna fortfarande liksom hittills äga rum inom denna del av pensionsväsendet. Pensionsavgifterna skola härvid utbytas mot pensionsavdrag, som skola innehållas å tjänstemännens löner. Denna anordning medför, att vid avlöningsanslagens beräkning hänsyn skall tagas endast till lönernas nettobelopp. För överförande till den civila pensionsfonden av ett belopp motsvarande pensionsavdragen skall ett särskilt anslag uppföras under elfte huvudtiteln. Till det anslag under samma huvudtitel, från vilket pensionskostnaderna bestridas, skall liksom hittills från civila pensionsfonden överföras ett belopp motsvarande det bidrag till pensionskostnaderna, som enligt verkställd sannolikhetsberäkning kan bestridas av fonden.

Tjänstemännen vid riksdagens verk hava alltsedan år 1908 haft att

erlägga pensionsavgifter. Dessa avgifter hava fonderats; för riksbanken hava avgifterna tillförts riksbankens pensionsfond och för övriga riksdagens verk ingå avgifterna till pensionsfonden för vissa riksdagens verk, vilken fond förvaltas av riksgäldskontoret. Fonderna, vilka ingå i rörelsen för respektive riksbanken och riksgäldskontoret, hava tillgodoförts ränta efter den räntefot, som funnits vara skälig med hänsyn till placeringens art och rådande ränteförhållanden. Vid utgången av år 1934 uppgick den såsom tjänstepensionsmedel bokförda delen av behållningen å förstnämnda fond till 2 439 356 kronor 21 öre. För sistnämnda fond utgjorde motsvarande belopp, fränsett under senare halvåret 1934 upplupen ränta, 221 124 kronor 7 öre. Pensionsfonderna hava hittills icke belastats med utgifter för tjänstepensionering. Pensionerna hava i sin helhet bestritts för riksbankens vidkommande av riksbankens medel och vid övriga verk av anslag å riksstaten till pensioner vid respektive verk. I samband med den omläggning av huvudtiteln för utgifterna till riksdagen och dess verk m. m., som genomfördes vid 1934 års riksdag, sammanfördes kostnaderna för pensioner åt f. d. befattningshavare vid riksdagens samtliga verk med undantag av riksbanken under ett gemensamt anslag å huvudtiteln.

Den ståndpunkt, som statsmakterna, på sätt nyss omnämnts, intagit till frågan om fondering för pensionsändamål vid civila statsförvaltningen, torde böra föranleda, att fortsatt fondering äger rum av de bidrag till pensionskostnaderna, som åligga tjänstemännen vid riksdagens verk. I anslutning till vad som gäller beträffande allmänna civilförvaltningens tjänstemannapensionering böra vidare staterna för riksdagens verk grundas på nettolöneberäkning och i avlöningslistorna upptagas de med pensionsavdrag reducerade lönebelopp, som tjänstemännen äga uppbära. För överförande till respektive pensionsfonder av tjänstemännens bidrag till pensioneringskostnaderna bör i riksbankens stat uppföras en särskild anslagspost, medan för övriga riksdagens verk å riksstaten bör upptagas ett särskilt avsättningsanslag under huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. Överföringen till pensionsfonderna bör ske en gång om året med belopp, som enligt verkställd överslagsberäkning motsvara summan av pensionsavdragen för samtliga pensionsberättigande befattningar inom vederbörande förvaltningsgrenar.

Med avseende å sättet för pensionskostnadernas bestridande föreslår kommittén den ändringen i nuvarande anordning, att pensionsfonderna, vilka numera vuxit till betydande belopp, tagas i anspråk för ändamålet enligt grunder, som tillämpas inom civila statsförvaltningen. Kommittén förordar alltså, att överföring årligen måtte ske dels från riksbankens pensionsfond till anslagsposten till pensioner å riksbankens stat, dels ock från pensionsfonden för vissa riksdagens verk till riksstatsanslaget till pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. av belopp, motsvarande det bidrag till pensionskostnaderna, vilket enligt vetenskaplig sannolikhetsberäkning kan bestridas av respektive fond.

Föreskrifter beträffande fondering av belopp motsvarande pensionsavdrag samt i fråga om pensionsfondernas användning återfinnas i kommitténs reglements-förslag under 10 §.

Försäkringsteknisk beräkning för utrönande av de belopp, med vilka pensionsfonderna kunna bidraga, torde böra föranstaltas av fullmäktige i riksbanken, respektive fullmäktige i riksgäldskontoret. Sedan dessa belopp uträknats, bör givetvis vid beräkningen anslag och statposter för pensionskostnader hänsyn tagas till dessa bidrag.

Den nu föreslagna dispositionen av pensionsfonderna för pensioneringsändamål kommer uppenbarligen att minska statens pensionsutgifter för riksdagens verk.

Därest kommitténs förevarande förslag skulle vinna riksdagens bifall, torde det ankomma på bankoutskottet att, efter inhämtande från vederbörande verk av erforderliga uppgifter, framlägga förslag till därav betingade ändringar i riksbankens avlöningsstat samt i stater och anslagsberäkning beträffande huvudtiteln riksdagen och dess verk m. m.

DETALJMOTIVERING.

1 kap. Allmänna bestämmelser.

1 §.

Beträffande innehållet i denna paragraf, vilken reglerar pensioneringens omfattning, torde få hänvisas till den allmänna motiveringen (sid. 14—19).

I detta sammanhang torde framhållas, att de i 2 § civila tjänstepensionsreglementet intagna föreskrifterna om undantag från reglementet avse personalkategorier, som saknas inom riksdagens verk. Någon motsvarighet till denna paragraf har därför icke upptagits i kommitténs förslag.

2 §.

Förevarande paragraf innefattar regler angående tjänstårsberäkning för pension och motsvarar 3 § civila tjänstepensionsreglementet.

2 § 1 mom.

Enligt civila tjänstepensionsreglementet beräknas tjänstår bland annat för tid, under vilken tjänsteman haft att vidkännas pensionsavdrag enligt bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare. Såsom ovan framhållits, har till bankoutskottets prövning framlagts förslag till ett tjänstepensionsreglemente för arbetare vid Tumba bruk och riksbankens sedeltryckeri. Då tid, under vilken pensionsavdrag enligt sistnämnda reglemente uttages, syntes böra tillgodoräknas såsom tjänstår för pension enligt nu förevarande reglemente, hava orden »bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare» i kommitténs förslag ersatts med orden »bestämmelser i tjänstepensionsreglemente för arbetare i statens tjänst».

I övrigt överensstämmer momentet med motsvarande moment i civila tjänstepensionsreglementet.

2 § 2 mom.

Motsvarande moment i civila tjänstepensionsreglementet innehåller en föreskrift, enligt vilken det beror på prövning i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver, om och i vad mån befattningshavare såsom tjänstår för pension må tillgodoräknas tid, som ej omförmäls i 1 mom., men under vilken befattningshavaren utfört verksamhet i eller utom statens tjänst.

Den prövningsbefogenhet, som sålunda enligt civila tjänstepensionsreglementet tillkommer Kungl. Maj:t, synes för riksdagens verk böra tillkomma delegerade för nämnda verk. Med hänsyn till det jämförelsevis begränsade tillämpningsområde, som tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk skulle få, torde den möjlighet till delegation av prövningsbefogenheten, som beretts Kungl. Maj:t, icke vara erforderlig för delegerade, utan beslutanderätten i här avsedda frågor torde böra utövas av delegerade själva. Detta utesluter givetvis icke att delegerade, där så befinnes lämpligt, fastställa generella regler om tjänstårsberäkning för

visst slag av tjänstgöring (t. ex. beträffande den tjänstetid såsom extra befattningshavare, vilken må tillgodoräknas). Det torde kunna förut-sättas, att delegerade vid tillgodoräkningsrättens handhavande komma att beakta de grunder, som härutinnan vinna tillämpning inom den civila statsförvaltningen.

I anslutning till det anförda föreslår kommittén, att frågor om tillgodo-räknande vid tjänstårsberäkning av verksamhet, som avses i momentet, skola prövas av delegerade för riksdagens verk. På sätt av det följande framgår, har kommittén i allmänhet i de övriga avseenden, i vilka enligt civila tjänstepensionsreglementet beslutanderätt tillkommer Kungl. Maj:t, ansett sig böra föreslå, att avgörandet beträffande riksdagens verk lägges hos delegerade.

Frånsett den jämkning, som enligt vad nyss anförts funnits böra vid-tagas, överensstämmer förevarande moment med motsvarande författ-ningsrum i civila tjänstepensionsreglementet.

2 § 3 och 4 mom.

Bestämmelserna i dessa moment överensstämma med motsvarande mo-ment i civila tjänstepensionsreglementet.

3 §.

Denna paragraf, som innehåller allmänna bestämmelser rörande pen-sionsavdrag, överensstämmer med 4 § civila tjänstepensionsreglementet.

4 §.

Förevarande paragraf inrymmer bestämmelser rörande pensions utbe-talande. Paragrafen överensstämmer med 5 § civila tjänstepensions-reglementet, dock att stadgandet i 2 mom. av sistnämnda paragraf att pension skall utbetalas enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, ansetts icke tarva motsvarighet. Detta stadgande, som torde hava tillkommit i syfte att hålla möjlighet öppen för en fram-tida övergång från nuvarande utbetalningssätt till en centralisering till postverket av pensionsutbetalningarna, torde icke vara erforderlig för riksdagens verk. Erinras må, att delegerade enligt 33 § i förslaget skulle bemyndigas att meddela de närmare föreskrifter, som finnas nödiga för tillämpningen av reglementet.

Till skillnad mot nu gällande bestämmelser, enligt vilka pension utgår till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlider, innebär förslaget, att pension skulle utbetalas för en tid av en månad efter döds-fallet, dock att det för tiden efter pensionstagarens frånfälle utgående pensionsbeloppet icke må överstiga 500 kronor. Härigenom beredes pen-sionstagarens stärbhus en viss begravningshjälp.

5 §.

Denna paragraf, som innehåller föreskrifter angående pensions förver-kande, är av samma lydelse som 6 § civila tjänstepensionsreglementet endast med den skillnaden, att i 2 mom. civila tjänstepensionsreglemen-tet omförmäld befogenhet för Kungl. Maj:t enligt förslaget skulle till-komma delegerade för riksdagens verk.

6 §.

Nuvarande pensionsbestämmelser för riksdagens verk sakna föreskrif-ter rörande minskning eller indragning av pensionsbelopp vid samman-träffande av pensioner för olika statstjänster eller vid förening av pen-sion för statstjänst med lön eller arvode för annan statstjänst.

I civila tjänstepensionsreglementet har emellertid under 7 § bestäm-

melse meddelats rörande minskning av pensionsbelopp vid förening av pension för i reglementet avsedd tjänst med lön, arvode eller pension för annan statstjänst. I huvudsak motsvarande reduktionsregel återfinnes i 1907 års civila pensionslag. Jämväl i det av särskilda sakkunniga nyligen avgivna förslaget till militärt tjänstepensionsreglemente hava intagits föreskrifter av i allt väsentligt samma innehåll. Den viktigaste avvikelsen i sistnämnda reglementsförslag i jämförelse med civila tjänstepensionsreglementet är, att reduktionsregeln icke gjorts tillämplig vid förening av två pensioner, när den ena av dessa utgår enligt civila tjänstepensionsreglementet eller 1907 års civila pensionslag, eftersom minskning sker redan enligt stadgande i dessa författningar.

6 § 1 mom.

Enligt kommitténs mening bör en reduktionsregel av förevarande art, såvitt angår förening av pension med lön eller arvode, givetvis införas i reglementet. Med sådant arvode för statstjänst, som skall tagas i betraktande vid reduktion, torde därvid skäligen böra likställas arvode såsom fullmäktig i riksbanken eller riksgäldskontoret.

Vad angår sammanträffande av flera pensioner, äro — såsom förut nämnts — bestämmelser redan meddelade eller avsedda att meddelas rörande minskning av pensionsbelopp vid förening av pension för tjänst vid civilförvaltningen eller försvarsväsendet med annan pension. Därest en reduktionsregel i nu förevarande pensionsreglemente skulle tillämpas utan inskränkning, skulle dubbel reduktion kunna komma att ske. En reduktionsbestämmelse i pensionsreglementet för riksdagens verk torde därför böra begränsas att avse förening av pensioner enligt nämnda reglemente. Ehuru en dylik reduktionsbestämmelse torde få mycket ringa betydelse, har densamma dock ansetts böra medtagas i reglementet med hänsyn till den teoretiska möjligheten att intjäna pensioner för två förordnande-tjänster. I sådana fall har kommittén ansett den sammanlagda pensionsförmånen böra ytterligare begränsas i syfte att totalbeloppet ej må överstiga den högsta pension, som enligt gällande bestämmelser kan utgå för statstjänst, nämligen 9 996 kronor.

Enligt 7 § 3 mom. i gällande avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid riksdagens verk må vederbörande myndighet, om så anses skäligt, i fråga om extra ordinarie tjänsteman, vilken från staten uppbär livränta, pension eller annat dylikt understöd, från lönen avdraga ett belopp, motsvarande högst denna förmåns storlek. Därest ovanberörda reduktionsregel införes för riksdagens verk, kan det ifrågasättas, huruvida reduktionsregeln i avlöningsbestämmelserna behöver bibehållas. Med hänsyn till att en motsvarande föreskrift är gällande inom allmänna civilförvaltningen, torde emellertid någon ändring av ifrågavarande avlöningsbestämmelser icke behöva vidtagas i detta sammanhang.

6 § 2 mom.

Då reduktionsregeln i 1 mom. med avseende å förening av pensioner endast skulle gälla pensioner för befattningar vid riksdagens verk, blir den i 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet förekommande föreskriften om undantag från regelns tillämpning på pensioner, som utgå enligt gällande bestämmelser angående pensionering av försvarsväsendets reserver av befäl och civilmilitär personal, här icke erforderlig.

7 §.

Denna paragraf, som motsvarar 8 § civila tjänstepensionsreglementet, innefattar föreskrifter bland annat rörande de myndigheter, som skola pröva frågor om rätt till pension m. m. Såsom sådana myndigheter hava

i 1 mom. av förslaget angivits fullmäktige i riksbanken beträffande tjänstemän vid riksbanken och ledamöter av riksbankens direktion samt fullmäktige i riksgäldskontoret beträffande tjänstemän vid övriga riksdagens verk. Att i nu föreslagen utsträckning centralisera prövningen av pensionsärenden till riksgäldsfullmäktige har syntts kommittén vara naturligt med hänsyn till riksgäldskontorets ställning såsom medelsförvaltande myndighet för ifrågavarande verk. Genom centraliseringen skulle vinnas en mera samlad erfarenhet och sakkunskap i pensionsfrågorna.

Tillräcklig anledning att från prövning i nyss angiven ordning undanta fråga om pensionsbeloppets bestämmande vid avgång enligt 11 § 3 mom. synes beträffande riksdagens verk icke föreligga. Beslut om avgångsskyldighet i fall, som avses i detta författningsrum, bör däremot — såsom i det följande föreslås — tillkomma delegerade för riksdagens verk.

I anslutning till den undantagsbestämmelse i fråga om sjukpensions belopp i vissa fall, som innefattas i förslaget 15 § 2 mom., har i 7 § 1 mom. införts en erinran om att beslutanderätten om förhöjd sjukpension enligt 15 § 2 mom. ankommer på delegerade.

Enligt civila tjänstepensionsreglementet skall fråga om pension för de i 3 kap. avsedda tjänstemännen, d. v. s. ordinarie tjänstemän som tillsätts genom förordnande på viss tid, prövas av Kungl. Maj:t. Motsvarande befogenhet torde beträffande förordnandetjänstemän vid riksdagens verk — däri inberäknade ledamöterna av riksbankens direktion — lämpligen bära, i överensstämmelse med vad som skulle gälla för övriga tjänstemän, tillkomma respektive fullmäktige, vilka även beträffande dessa tjänstemän äga besluta om tillsättning och avsked.

Det i 8 § 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet upptagna undantagsstadgandet beträffande innehavare av förtroendesysslor enligt § 35 regeringsformen saknar tillämpning å riksdagens verk.

8 och 9 §§.

Bestämmelserna i dessa paragrafer överensstämma med 9 och 10 §§ civila tjänstepensionsreglementet. Utfärdandet av föreskrifter om förande av tjänstematrikel har i kommitténs förslag (8 §) föreslagits skola ankomma på delegerade för riksdagens verk. Enligt civila tjänstepensionsreglementet tillkommer denna uppgift Kungl. Maj:t.

10 §.

Denna paragraf överensstämmer med 11 § civila tjänstepensionsreglementet, dock att orden »Kungl. Maj:t» utbyts mot orden »delegerade för riksdagens verk». Med avseende å innehållet i paragrafen torde få hänvisas till den allmänna motiveringen (sid. 19—21).

2 kap. Ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom fullmakt eller konstitutorial.

11 §.

Denna paragraf, i vilken meddelas bestämmelser rörande avgångsskyldighet för tjänstemän, tillsatta genom fullmakt eller konstitutorial, motsvarar 12 § civila tjänstepensionsreglementet. Frånsett att de i 1 mom. av sistnämnda paragraf innefattade bestämmelserna rörande innehavare av domarämbete uteslutits, har i sak endast den jämkningen syntts er-

forderlig, att i det föreslagna 3 mom. beslutanderätten beträffande s. k. tvångspensionering av tjänsteman skulle tillkomma delegerade för riksdagens verk i stället för såsom inom civilförvaltningen Kungl. Maj:t.

De regler för avgångsskyldighet vid sjukdom eller nedsatt arbetsförmåga, som förevarande paragraf under 1 mom. b) och c) innehåller, torde i stort sett hava samma räckvidd som de enligt § 10 av nuvarande pensionsbestämmelser för riksdagens verk meddelade föreskrifterna. En tillämpning av de föreslagna nya sjukpensionsreglerna på riksdagens verk synes därför icke kunna sägas vara ägnad att minska den nuvarande befogenheten för vederbörande myndighet att entlediga mindre tjänstedugliga befattningshavare. De i 11 § 3 mom. reglementsförslaget innefattade bestämmelserna om tvångspensionering komma uppenbarligen att medföra ökade möjligheter härutinnan. Beträffande frågan om storleken av den pension, som i här avsedda fall skulle kunna beviljas, får kommittén hänvisa till vad som anföres under 15 § här nedan.

12 §.

Förevarande paragraf överensstämmer med 13 § civila tjänstepensionsreglementet.

13 §.

Denna paragraf innefattar bestämmelser angående beräkning av ålderspension och motsvarar 14 § civila tjänstepensionsreglementet. Enligt detta reglemente gäller såsom huvudregel, att för hel pension krävas 30 tjänstår. Beträffande ett mindre antal befattningar, för vilka pensionsåldern är särskilt låg (55 år) eller för vilka utbildningstiden regelmässigt är så lång, att 30 tjänstår beräknas i allmänhet icke kunna uppnås, har tjänstaldern för hel pension bestämts till 25. Någon anledning att för vissa tjänstemän vid riksdagens verk fastställa antalet tjänstår för hel pension till lägre än 30 synes icke förefinnas. Erinras må, att för samtliga manliga tjänstemän tjänstaldern för hel pension för närvarande utgör 35 tjänstår.

14 §.

Denna paragraf är av samma lydelse som 15 § civila tjänstepensionsreglementet.

15 §.

Förevarande paragraf, som innehåller regler för beräkning av sjukpension, motsvarar 16 § civila tjänstepensionsreglementet. Enligt detta utgår sjukpension med lägst 75 % av hel pension, dock att pensionen icke må överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde. På sätt framgår av den ovan lämnade redogörelsen, innefatta nu gällande pensionsbestämmelser för riksdagens verk möjlighet till beviljande av högre pension vid entledigande på grund av sjukdom och nedsatt arbetsförmåga än det civila tjänstepensionsreglementet, i det att i sådana fall pensionen kan, oavsett antalet tjänstår, fastställas till ett belopp motsvarande hela pensionsunderlaget. Vid överläggning, som kommittén haft med riksbankens direktion, har från direktionens sida framhållits önskvärdheten av att nuvarande befogenhet i förevarande hänseende vid revisionen av pensionsbestämmelserna bibehållas oförändrad. Denna befogenhet vore nämligen ägnad att bereda riksbankens ledning ökad handlingsfrihet, då det gällde att från banken avskilja mindre arbetsdugliga tjänstemän. Från ledningen för

riksgäldskontoret har uttalats, att anledning till skiljaktighet mellan riksbanken och riksgäldskontoret i förevarande hänseende icke föreläge.

Kommittén har undersökt de fall — till antalet omkring tio — av förtidspensionering på grund av sjukdom och nedsatt arbetsförmåga, som hittills varit föremål för behandling av delegerade för riksdagens verk. Denna undersökning har givit vid handen, att de pensionsbelopp, som beviljats av delegerade, i samtliga fall utom ett jämväl skulle hava kunnat beviljas, därest det civila tjänstepensionsreglementet varit å förevarande fall tillämpligt, samt att i ett par fall pensionen med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementets bestämmelser skulle hava bestämts till högre belopp än som av delegerade beviljats. Vid sådant förhållande har det synts kommittén vara tveksamt, huruvida tillräckliga skäl kunna finnas för att beträffande riksdagens verk bibehålla en från civilförvaltningens pensionsbestämmelser avvikande regel för fastställande av sjukpensionens storlek. Då det emellertid icke torde kunna bestridas att, såsom verksledningarna gjort gällande, den nuvarande bestämmelsen kan innebära en något ökad handlingsfrihet för vederbörande verk, har kommittén icke velat motsätta sig, att möjlighet bibehålles att bevilja högre pension än som skulle kunna utgå med tillämpning av de allmänna reglerna. En bestämmelse härutinnan bör emellertid tillämpas endast undantagsvis, då särskilda skäl föreligga. Bestämmelsen torde vidare böra begränsas till att avse endast riksbanken och riksgäldskontoret, vilka i väsentlig mån äro penningförvaltande verk och för vilka det därför kan vara av särskild betydelse att kunna avkoppla en mindre tjänsteduglig befattningshavare. Prövningsrätten i nu avsedda fall torde böra tillkomma delegerade för riksdagens verk. Den av kommittén sålunda föreslagna undantagsregeln beträffande sjukpension för tjänstemän i riksbanken och i riksgäldskontoret har intagits under 2 mom. av förevarande paragraf.

16 §.

I denna paragraf meddelas bestämmelser om rätt för tjänsteman att under vissa villkor komma i åtnjutande av frivillig förtidspension. Paragrafen överensstämmer med 17 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet. 2 mom. av nämnda reglemente gäller förtroendeämbetsmän och saknar tillämpning vid riksdagens verk.

17 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser om pensionsunderlag och pensionsavdrag och motsvarar 18 § civila tjänstepensionsreglementet, i vad denna paragraf avser tjänstemän i lönegraderna B 1—30. De i förevarande paragraf upptagna beloppen överensstämma med de nu gällande.

18 §.

Såsom förut nämnts, är pensionsåldern för närvarande för manlig tjänsteman vid riksbanken och riksdagens hus 65 år och vid riksdagens övriga verk 67 år. För kvinnlig tjänsteman är pensionsåldern 60 år. Enligt civila tjänstepensionsreglementet inträder pensionsåldern för tjänstemän i lönegraderna 1—12 vid 60 år och för tjänstemän i högre löneställning vid 65 år. Från denna huvudregel hava emellertid beträffande åtskilliga befattningar eller befattningsgrupper stadgats undantag i såväl sänkande som höjande riktning.

Kommittén har ansett sig kunna utgå från att de för tjänstemän inom den civila statsförvaltningen sålunda beslutade avgångsåldrarna, vilka i stort sett innebära en sänkning i förhållande till de tidigare gällande, böra stadgas jämväl för tjänstemännen vid riksdagens verk. Ett beslut härom skulle för de manliga befattningshavarna vid riksbanken och riksdagens hus i lönegraderna 13—30 medföra oförändrad pensionsålder; för de fall, då befattningar i denna löneställning innehavas av kvinnor, skulle beslutet däremot, liksom i motsvarande fall vid allmänna civilförvaltningen, medföra en höjning av pensionsåldern. Övriga befattningshavare — med undantag av kvinnliga tjänstemän i lönegraderna 1—12, vilkas pensionsålder bleve oförändrad — skulle få sin pensionsålder nedsatt i större eller mindre utsträckning. Från regeln om 60 år såsom normal avgångsålder för tjänstemän i lönegraderna 1—12 har kommittén — i anslutning till vad som beslutats beträffande vissa befattningar inom den civila statsförvaltningen — ansett sig böra föreslå undantag för åtskilliga befattningar. Pensionsåldern för innehavarna av dessa befattningar, vilka upptagits i Bilaga A, föreslås till 63 år. Endast i ett avseende ifrågasätter kommittén en avvikelse från de vid civilförvaltningen genom undantagsregel gällande pensionsåldrarna, nämligen beträffande kontorskrivarna i 11:e lönegraden i riksbanken och i riksgäldskontoret. Enligt civila tjänstepensionsreglementet är pensionsåldern för motsvarande befattningshavare vid civilförvaltningen (kansliskrivare) fastställd till 63 år. En sådan pensionsålder skulle för kvinnliga innehavare av befattningen innebära en höjning av pensionsålder med 3 år i förhållande till nuvarande bestämmelser. Enligt vad kommittén under hand inhämtat från ledningen inom riksbanken och riksgäldskontoret, anses en dylik höjning icke tillrädlig med hänsyn till de stora krav på tjänsteduglighet, som på grund av arbetets art måste ställas på ifrågavarande befattningshavare. Med hänsyn till vad sålunda uttalats har kommittén funnit sig böra föreslå, att ifrågavarande kontorskrivarbefattningar icke undantagas från huvudregeln, att pensionsåldern för befattningshavare i lönegraderna 1—12 skall utgöra 60 år.

19 och 20 §§.

Dessa paragrafer äro av samma lydelse som 20 och 21 §§ civila tjänstepensionsreglementet.

21 §.

21 § 1 mom.

I 22 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet meddelas föreskrifter angående rätt till uppskjuten livränta för ordinarie tjänsteman, som tillsättes genom fullmakt eller konstitutorial och vilken avgår från tjänsten utan rätt till pension. Motsvarande bestämmelser för tjänstemän vid riksdagens verk hava införts i förslagets 21 § 1 mom., som avviker från civila tjänstepensionsreglementets föreskrifter i ämnet endast i det avseendet, att befogenhet, som enligt nämnda reglemente tillkommer Kungl. Maj:t, i förslaget förutsatts komma att utövas av delegerade för riksdagens verk.

Med avseende å tillämpningen av bestämmelserna om uppskjuten livränta i sådana fall, då tjänsteman vid riksdagens verk enligt den ovan föreslagna 5 § förverkat sin pensionsrätt, må följande framhållas. Såsom av 21 § 1 mom. reglementsförslaget framgår, skall, därest tjänsteman blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller till följd av tjänstefel skilts från tjänsten — t. ex. på grund av bestämmelserna i bankoreglementets § 9 (för brott mot förbudet att vara kommissionär), § 39

(vid lagakraftvunnen dom om påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen i fall, där fråga är om brott i tjänsten) eller § 40 (för tjänsteförsummelse) eller i § 67 reglementet för riksgäldskontoret (för tjänsteförsummelse) — den intjänta pensionen minskas med två tredjedelar, där ej delegerade för riksdagens verk finna skäl tillerkänna tjänstemannen större del, dock ej mera än två tredjedelar av den intjänta pensionen. Däremot skall någon reduktion av livräntan ej ske, då tjänsteman dömts till avsättning på grund av förbrytelse utom tjänsten. I anslutning härtill skulle sålunda oförminskad livränta utgå bland annat i sådana fall, då tjänsteman hos riksbanken skilts från tjänsten enligt någon av följande paragrafer i bankoreglementet, nämligen § 37 (på grund av omyndighetsförklaring), § 38 (på grund av konkurs) eller § 39 (på grund av lagakraftvunnen dom, som inefattar påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen, där fråga ej är om brott i tjänsten), eller då tjänsteman i riksgäldskontoret skilts från tjänsten enligt § 68 i reglementet för detta verk (på grund av konkurs).

21 § 4 mom.

Enligt 4 mom. av förevarande paragraf ankommer det på delegerade för riksdagens verk att utfärda föreskrifter angående utbetalning av uppskjuten livränta. Närmare bestämmelser rörande beräkning av denna förmån m. m. torde vidare vara erforderliga och lära av delegerade böra utfärdas med stöd av 33 §. Till grund för dessa bestämmelser synas lämpligen kunna läggas de motsvarande föreskrifter, som Kungl. Maj:t enligt civila tjänstepensionsreglementet har att meddela.

Beträffande den civila statsförvaltningen har förutsatts, att försäkringsteknisk beräkning av intjänt pension och livräntebelopp skulle utföras av pensionsstyrelsen. Det skulle otvivelaktigt vara till fördel för ifrågavarande ärendens handläggning beträffande tjänstemän vid riksdagens verk, om pensionsstyrelsen erhöle motsvarande uppdrag för nämnda verk. Hemställan härom torde av delegerade böra göras hos Kungl. Maj:t.

22 §.

I anslutning till vad kommittén anfört i den allmänna motiveringen har kommittén i denna paragraf upptagit en bestämmelse om den pensionsrätt, som syntas böra tillkomma byråcheferna å justitie- och militieombudsmansexpeditionerna. Då dessa tjänstemän, såsom förut nämnts, uppbära lön såsom ordinarie befattningshavare i 30:e lönegraden, har kommittén ansett sig böra föreslå, att de jämväl i pensionshänseende likställas med ordinarie tjänstemän i nämnda lönegrad. Enligt kommitténs förslag skulle alltså bestämmelserna i 2 kap. i tillämpliga delar gälla för ifrågavarande befattningshavare.

3 kap. Ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid, och ledamöter i riksbankens direktion.

Såsom av allmänna motiveringen framgår, är detta kapitel avsett att reglera pensionsförhållandena för verkställande styrelseledamöterna vid riksbankens avdelningskontor samt för ledamöterna i riksbankens direktion (riksbankschefen, vice riksbankschefen samt andre deputerade).

23 §.

Denna paragraf överensstämmer med 23 § civila tjänstepensionsreglementet. Enligt nämnda reglemente är tjänsteman skyldig att efter beslut

av Kungl. Maj:t frånträda förordnande under viss förutsättning. Inom riksdagens verk tillkommer beslutanderätten i fråga om tillsättande och avskedande av tjänstemän respektive verksstyrelse. Då i paragrafens första moment angivits, att skyldighet att frånträda förordnande är beroende på beslut av vederbörande myndighet, avses alltså härmed den tillsättande myndigheten.

24 §.

Förevarande paragraf är av samma lydelse som 24 § civila tjänstepensionsreglementet.

25 §.

Genom denna paragraf, som saknar motsvarighet i civila tjänstepensionsreglementet, utsträcker giltigheten av de i 23 och 24 §§ för ordnandetjänstemän meddelade bestämmelserna till ledamöterna i riksbankens direktion. Därest framdeles skulle inrättas nya befattningar, för vilka pensionsrätt synes böra beredas, med samma anställningsform, som gäller för direktionsledamöterna — förordnande på viss tid — bör förevarande paragraf kompletteras genom intagande av dessa befattningar.

Beträffande pensionsrätten för ledamot i riksbankens direktion har den begränsningen ansetts böra stadgas, att pension ej må åtnjutas av den, som avgått från sin befattning av den anledningen, att han enligt bestämmelse i 30 § eller 31 § första stycket riksbankslagen ej är behörig att vara fullmäktig eller suppleant för förste deputeraden i riksbanken.

26 §.

I denna paragraf, som motsvarar 25 § civila tjänstepensionsreglementet, hava införts de pensionsunderlag och pensionsavdrag (pensionsavgifter), som för närvarande gälla för deputerade inom riksbanken. För vice riksbankschefen, som åtnjuter arvode å lägst 28 000 kronor, föreslår kommittén samma pensionsunderlag och pensionsavdrag, respektive 9 000 kronor och 540 kronor, som äro bestämda för riksbankschefen. Vad angår verkställande styrelseledamöterna vid riksbankens avdelningskontor vill kommittén erinra, att fullmäktige i riksbanken i förenämnda framställning till 1934 års bankoutskott med förslag till vissa ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk m. m. hemställt, att pensionsunderlaget för samtliga dessa styrelseledamöter skulle fastställas till samma belopp, som gäller för befattning i 30:e lönegraden eller 6 996 kronor. Såsom ovan framhållits, utgår pension till detta belopp för närvarande endast till verkställande styrelseledamöter vid avdelningskontoren i Göteborg och Malmö, medan verkställande styrelseledamöter vid övriga avdelningskontor i pensionshänseende likställts med befattningshavare i 28:e lönegraden. Då sistnämnda styrelseledamöter åtnjuta arvode med 12 000 kronor om året, synes det berättigat att, såsom fullmäktige föreslagit, deras pension fastställas till belopp, motsvarande vad som tillkommer en tjänsteman i 30:e lönegraden. I anslutning härtill och med erinran, att t. ex. för chefen för stuteribrån i lantbruksstyrelsen och byggnadschef i byggnadsstyrelsen — för vilka äro fastställda arvoden av 12 000, respektive 15 000 kronor för år — enligt civila tjänstepensionsreglementet gäller ett pensionsunderlag av 7 000 kronor samt ett pensionsavdragsbelopp av 420 kronor, har kommittén för samtliga ifrågavarande styrelseledamöter upptagit ett pensionsunderlag av 7 000 kronor och ett pensionsavdrag av 420 kronor.

4 kap. Icke-ordinarie tjänstemän.

27 §.

Denna paragraf är av samma lydelse som 26 § civila tjänstepensionsreglementet.

28 §.

Förevarande paragraf överensstämmer med 27 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet. Den möjlighet till högre sjukpension, som under 15 § 2 mom. föreslagits beträffande ordinarie tjänstemän i riksbanken och i riksgäldskontoret, bör enligt kommitténs mening ej ifrågakomma för icke-ordinarie befattningshavare.

Andra momentet i 27 § civila tjänstepensionsreglementet saknar tillämpning å riksdagens verk.

29 §.

Denna paragraf ansluter sig till 28 § civila tjänstepensionsreglementet. Frånsett att orden »Kungl. Maj:t» ersatts med orden »delegerade för riksdagens verk», är den väsentligaste avvikelsen den, att i reglementsförslaget icke intagits sådana i civila tjänstepensionsreglementet meddelade bestämmelser, som allenast avse befattningar vid lots- och fyrstaten (1 mom. b) och 2 mom.). Med avseende å den i reglementsförslaget intagna planen över pensionsunderlag och pensionsavdrag är att märka, att den samma upptager befattningar i lönegraderna 1—30, ehuru nu gällande löneplan för extra ordinarie befattningshavare vid riksdagens verk endast avser befattningar i lönegraderna 1—20. Icke minst med tanke på att extrastatsbefattningar kunna bliva inrättade vid riksdagens verk, har kommittén ansett sig kunna förutsätta, att ifrågavarande löneplan — i likhet med vad som av 1934 års avlöningsrevision för icke-ordinarie personal föreslagits för den allmänna civilförvaltningen — kommer att utbyggas till att omfatta 30 lönegrader.

30 och 31 §§.

Dessa paragrafer överensstämma med 29 och 30 §§ civila tjänstepensionsreglementet. Befogenhet, som enligt 29 § civila tjänstepensionsreglementet tillkommer Kungl. Maj:t, har enligt 30 § i förslaget förutsatts böra tillkomma delegerade för riksdagens verk.

5 kap. Reglementets tillämplighet m. m.

32 §.

Förevarande paragraf överensstämmer med 31 § civila tjänstepensionsreglementet. Paragrafen har synts erforderlig med hänsyn till den i § 13 avlöningsreglementet för ordinarie befattningshavare vid riksdagens verk stadgade förflyttningsskyldigheten.

33 §.

Denna paragraf överensstämmer med 34 § civila tjänstepensionsreglementet. I förslagets 33 § hava orden »Kungl. Maj:t» ersatts med orden »delegerade för riksdagens verk». Före ikraftträdandet av det föreslagna

pensionsreglementet för riksdagens verk erfordras utfärdande av åtskilda tillämpningsföreskrifter. Dessa torde kunna i allt väsentligt ansluta sig till de tillämpningsföreskrifter rörande civila tjänstepensionsreglementet, som Kungl. Maj:t lärt komma att utfärda. — 32 och 33 §§ civila tjänstepensionsreglementet äro ej tillämpliga på riksdagens verk.

Kommittén förutsätter, att tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk skall träda i kraft den 1 juli 1935. I samband därmed böra nuvarande bestämmelser rörande pensionering av ordinarie tjänstemän vid dessa verk och av deputerade inom riksbanken upphöra att gälla, såvitt angår befattningshavare, å vilka reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

De av kommittén föreslagna övergångsbestämmelserna ansluta sig till de vid civila tjänstepensionsreglementet fogade övergångsbestämmelserna. Självfallet hava i förslaget icke medtagits sådana i civila tjänstepensionsreglementet intagna föreskrifter, som hava avseende å vissa speciella tjänstemannagrupper inom civila statsförvaltningen eller eljest avse förhållanden, som sakna motsvarighet inom riksdagens verk. Här åsyftade bestämmelser i civila tjänstepensionsreglementet äro viss del av punkten 1 samt punkterna 2, 5, 6, 7 och 10.

Punkten 1. Då för närvarande tjänst å extra stat icke enligt beslut av riksdagen finnes inrättad inom riksdagens verk, har innehavare av sådan tjänst ej medtagits i förevarande punkt.

Punkten 2. Då det högsta antal år, varmed pensionsåldern enligt kommitténs förslag skulle sänkas för tjänstemän vid riksdagens verk, uppgår till fyra, har övergångsregeln i punkten 2 kunnat avfattas något enklare än motsvarande stadgande i punkten 3 av övergångsbestämmelserna till civila tjänstepensionsreglementet, som räknar med en nedsättning av pensionsåldern i vissa fall med fem år eller mera.

I likhet med vad som gäller enligt civila tjänstepensionsreglementet bör det åligga tjänsteman, som vill begagna sig av rätten att kvarstå i tjänst utöver den i reglementet stadgade pensionsåldern, att hos vederbörande myndighet göra anmälan därom. Det synes emellertid önskvärt, att tjänstemannen erhåller viss betänketid, innan han bestämmer, huruvida han vill kvarstå eller icke. Då tiden mellan reglementets antagande och ikraftträdande torde bliva väl kort för detta syfte, har kommittén — i likhet med vad 1934 års militärpensionssakkuuniga ifrågasatt beträffande personal vid försvarsväsendet — ansett sig böra föreslå, att tjänsteman, som vill få övergångsbestämmelserna på sig tillämpade, skall göra anmälan därom före utgången av september 1935. I konsekvens därmed bör det vara tjänsteman, å vilken övergångsbestämmelserna hava avseende, obetaget att utan anmälan kvarstanna i tjänst intill den 1 oktober 1935. Under tiden bör han vara skyldig vidkännas pensionsavdrag men å andra sidan även vara berättigad att räkna tjänstår för pension. Önskar han avgå redan vid reglementets ikraftträdande, står detta honom fritt med den avfattning, bestämmelsen erhållit.

Mot avfattningen av bestämmelserna i denna punkt kan måhända invändas, att för befattningshavare, som på grund av sänkning av pensionsåldern blir avgångsskyldig omedelbart vid reglementets ikraftträdande och som icke kan bliva underkastad övergångsbestämmelserna, tids-

fristen före avgångsskyldighetens inträde kan synas väl kort. Då emellertid befattningshavarna vid riksdagens verk i och med antagandet av civila tjänstepensionsreglementet haft anledning räkna med, att samma avgångsbestämmelser komme att meddelas för dessa verk, har tillräcklig anledning icke syntts föreligga till avvikelse från civila tjänstepensionsreglementets övergångsbestämmelser i förevarande avseende. Erinras må, att 1934 års militärpensionssakkunniga för försvarsväsendets personal föreslagit övergångsbestämmelser av enahanda innebörd som de här förordade.

Punkterna 3 och 4. Dessa punkter överensstämma med punkterna 4 och 8 av övergångsbestämmelserna till civila tjänstepensionsreglementet.

Punkten 5. Denna punkt, som har sin motsvarighet i punkten 9 av övergångsbestämmelserna till civila tjänstepensionsreglementet, har ansetts erforderlig för att förebygga, att sådan verkställande direktör vid riksbankens avdelningskontor, som vid avgången ej kommer att uppnå 12 tjänstår i denna befattning, erhåller mindre pension än enligt nu gällande bestämmelser skulle tillkomma honom. Ur stadgandet hava de i civila tjänstepensionsreglementet förekommande orden »eller för hel pension erforderligt antal tjänstår» såsom obehövligen utslutits.

Bilaga A till reglementet.

Beträffande denna bilaga hänvisas till detaljmotiveringen till 18 §.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG.

Förslag

till

reglemente angående tjänstepension för tjänstemän vid riksdagens verk (tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk).

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

1. Detta reglemente skall äga tillämpning å följande befattningshavare vid riksdagens verk:

a) ordinarie tjänsteman, vilken är underkastad föreskrifterna i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk;

b) ledamot i riksbankens direktion;

c) byråchef vid justitieombudsmansexpeditionen och vid militieombudsmansexpeditionen;

d) innehavare av tjänst å extra stat, som finnes upptagen å av riksdagen godkänd personalförteckning; samt

e) extra ordinarie tjänsteman med avlöning enligt av delegerade för riksdagens verk utfärdade avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid nämnda verk.

2. Delegerade för riksdagens verk äga, när särskilda skäl därtill äro, besluta, att reglementet skall i tillämpliga delar bliva gällande jämväl för icke-ordinarie anställningshavare, som icke avses i 1 mom.

2 §.

1. Tjänstår, som avses i detta reglemente, beräknas för tid, under vilken tjänsteman före uppnående av den för hans tjänst stadgade pensionsåldern inhaft med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller haft att vidkännas pensionsavdrag enligt bestämmelser i tjänstepensionsreglemente för arbetare i statens tjänst eller för vilken erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa. Vid tjänstårsberäkningen skall avdrag göras för tid omfattande minst 15 dagar i följd, under vilken tjänsteman åtnjutit tjänstledighet för svag hälsas vårdande, för havandeskap eller barnbörd eller för enskild angelägenhet, så ock för tid, under vilken tjänsteman varit tagen i häkte eller avstängd från tjänstgöring eller utan giltigt förfall avhållit sig från tjänstgöring. Tid, under vilken extra ordinarie

tjänsteman haft avkortad tjänstgöring, skall vid tjänstårsberäkningen minskas med så stor del, som svarar mot avkortningen i tjänstgöringstiden.

2. Har tjänsteman eljest i eller utom statens tjänst förrättat arbete eller uppdrag, som finnes vara av beskaffenhet, att tid, varunder sådant arbete eller uppdrag förrättats, skäligen bör helt eller delvis tillgodoräknas honom såsom tjänstår, beror på prövning av delegerade för riksdagens verk, om och i vad mån dylikt tillgodoräknande må äga rum.

3. Tid, som tagits i beräkning såsom tjänstår för grundläggande av rätt till pension, må sedermera icke i något avseende ånyo tillgodoräknas såsom tjänstår, såframt icke under nämnda tid fullgjorts annan tjänstgöring än den, på vilken den tidigare tjänstårsberäkningen grundats.

4. Därest vid beräkning av tjänstår den uppkomna slutsumman utvisar del av dag, skall avrundning ske till närmast högre hela dagantal.

3 §.

Från och med den dag, tjänsteman erhåller pensionsrätt enligt detta reglemente, och intill utgången av den månad, under vilken han uppnår trettio tjänstår eller dessförinnan inträder i pensionsåldern, skall honom tillkommande lön (arvode) minskas med *pensionsavdrag* i enlighet med bestämmelserna i detta reglemente.

Vid tillämpning av detta stadgande må, utan avseende å vad i 2 § 1 och 2 mom. föreskrives, tid, som förflutit innan detta reglemente blivit å tjänstemannen tillämpligt, räknas såsom tjänstår endast i den mån för sådan tid erlagts avgift för tjänstepensionering till av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt, pensionsfond eller pensionskassa.

4 §.

1. Pension till belopp för år räknat, som framgår av detta reglemente, utgår, där ej annorlunda i reglementet stadgas, från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten ägt rum, till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens fränfalle.

Vid tillämpning av detta stadgande iakttages, att det för tiden efter pensionstagarens fränfalle utgående pensionsbeloppet icke må överstiga femhundra kronor.

2. Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott; vederbörande myndighet likväl obetaget att efter pensionstagarens fränfalle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

5 §.

1. Varder tjänsteman dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från tjänsten, må han ej komma i åtnjutande av pension.

2. Har pensionstagare blivit för brott i sin tidigare innehavda tjänst dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han från och med månaden näst efter den, under vilken utslaget vunnit laga kraft, åtnjuta allenast en tredjedel av pensionen, där ej delegerade för riksdagens verk finna skäl tillerkänna pensionstagaren större del, dock ej mera än två tredjedelar av pensionen.

3. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av pensionen.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må den myndighet, som beviljat pensionen, kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

6 §.

1. Om tjänsteman, vilken kommer i åtnjutande av pension för i detta reglemente avsedd tjänst, vid avgång från den tjänsten åtnjuter eller sedermera erhåller lön eller arvode för annan statstjänst eller ock arvode såsom fullmäktig i riksbanken eller i riksgäldskontoret till sådant belopp, att sammanlagda förmånerna för år räknat överstiga femtusenfyra kronor, må han, så länge sådan annan förmån åtnjutes, av pensionen uppbära allenast en tredjedel, med iakttagande likväl dels att i förekommande fall därutöver må utgå så mycket av den återstående delen, att vad vederbörande äger behålla ej understiger summan av den större förmånen och en tredjedel av den mindre eller, om båda äro lika, den ena av dem ökad med en tredjedel, dels ock att minskning skall ske endast i den mån så erfordras för att förmånernas sammanlagda belopp ej må överstiga femtusenfyra kronor.

Vad nu stadgats skall äga motsvarande tillämpning vid förening av pensioner enligt detta reglemente, dock att sammanlagda pensionsförmånen i dylikt fall icke må överstiga niotuseniohundra nittiosex kronor.

2. Vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. skall i förekommande fall iakttagas, att i fråga om icke-ordinarie tjänsteman, som innehar befattning med avkortad tjänstgöringstid i två verk och erhåller pension för båda befattningarna, sammanlagda beloppet av de båda pensionerna betraktas såsom *en* pension.

7 §.

1. Fråga om rätt till pension enligt detta reglemente prövas

a) beträffande tjänsteman vid riksbanken och ledamot i riksbankens direktion av fullmäktige i riksbanken; samt

b) beträffande annan tjänsteman av fullmäktige i riksgäldskontoret; dock att i fall, som avses i 15 § 2 mom., prövning av fråga om rätt till pension ankommer på delegerade för riksdagens verk.

2. Avsked må ej meddelas tjänsteman, innan frågan om hans rätt till pension, där sådan fråga förekommer, blivit vederbörligen avgjord.

3. Då pension beviljas, skall den pensionsberättigade erhålla skriftligt bevis därom.

8 §.

Till ledning vid prövning av tjänstemans pensionsrätt skall hos vederbörande myndigheter föras tjänstematrikel enligt de närmare föreskrifter, som utfärdas av delegerade för riksdagens verk.

9 §.

Därest beloppet av pension, som beräknats enligt bestämmelserna i detta reglemente, icke är i helt krontal jämt delbart med tolv, skall det samma jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

10 §.

Enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av delegerade för riksdagens verk, skall för varje räkenskapsår fonderas vad som motsvarar

den överslagsvis beräknade summan av de belopp, vilka jämlikt bestämmelserna i 3 § under räkenskapsåret innehållas såsom pensionsavdrag. Av de fonderade medlen, vilka skola göras räntebärande, bestrides så stor del av kostnaden för beredande av pension eller uppskjuten livränta enligt detta reglemente, som enligt vetenskaplig sannolikhetsberäkning finnes motsvara medelstillgångarna och de stadgade pensionsavdragens storlek.

2 k a p.

Ordinarie tjänstemän, som tillsättas genom fullmakt eller konstitutorial.

11 §.

1. Skyldighet att avgå från tjänsten inträder för tjänsteman:

a) då han uppnått den för hans tjänst stadgade pensionsåldern, den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, likväl obetaget att medgiva anstånd med avskedet, därest och så länge tjänstemannen prövas kunna på tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre tid än sammanlagt två år;

b) då han träffats av olycksfall i tjänsten och det behörigen styrkes, att han på grund härav är för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, samt han prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig;

c) då det behörigen styrkes, att han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga är för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, samt han prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig.

2. Har tjänsteman, för vilken inträtt skyldighet att avgå från tjänsten, underlåtit att söka avsked, ankommer det på den myndighet, som äger att från tjänsten avskeda, att entlediga tjänstemannen.

3. Befinnes tjänsteman urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänstställiganden och är ej sådant fall för handen, varom i 1 mom. b) eller c) sägs, må delegerade för riksdagens verk, därest tjänstemannen uppnått en levnadsålder, som med högst fem år understiger den för hans tjänst stadgade pensionsåldern, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning förklara honom skyldig att avgå från tjänsten och entlediga honom.

Framställning, som nyss sagts, må icke avlätas, utan att tjänstemannen erhållit tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet. Avgives yttrande, skall detsamma åtfölja framställningen till delegerade.

12 §.

Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension tillkommer:

a) tjänsteman, som uppnått den för hans tjänst stadgade pensionsåldern (*ålderspension*);

b) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 11 § 1 mom. b) är skyldig att avgå (*invalidpension*);

c) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 11 § 1 mom. c) är skyldig att avgå eller som med tillämpning av bestämmelsen i 11 § 3 mom. förklarats skyldig att avgå (*sjukpension*).

13 §.

1. Ålderspension bestämmes i förhållande till antalet tjänstår enligt följande grunder. Kan tjänsteman räkna minst trettio tjänstår, utgår *hel* pension. Är tjänstårens antal mindre, utgår *avkortad* pension.

2. Hel pension sammanfaller till beloppet med det för tjänsten stadgade pensionsunderlaget; dock att för tjänsteman, som under kortare tid än tre år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna tre åren före avgången varit gällande för honom.

3. Avkortad pension motsvarar beloppet av hel pension, minskat med $\frac{1}{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger trettio.

14 §.

Invalidpension fastställs till ett belopp, motsvarande det för tjänstemannen vid avgången gällande pensionsunderlaget.

15 §.

1. Sjukpension bestämmes enligt de i 13 § angivna grunderna men utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension. Beloppet av sjukpension må dock icke överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

2. Åt tjänsteman i riksbanken eller i riksgäldskontoret må delegerade för riksdagens verk, när särskilda skäl därtill äro, på framställning av vederbörande fullmäktige bevilja sjukpension med högre belopp än som skulle utgå enligt bestämmelserna i 1 mom., dock högst med belopp motsvarande det för tjänsten gällande pensionsunderlaget.

16 §.

Tjänsteman, som tidigast fem år före uppnåendet av pensionsåldern frivilligt avgår ur tjänst, må kunna av delegerade för riksdagens verk medgivas rätt att komma i åtnjutande av *förtidspension*, under förutsättning att han innehar minst trettio tjänstår samt att avgången finnes icke vara stridande mot statens intressen.

Förtidspension motsvarar hel ålderspension men skall för tiden intill dess tjänstemannen uppnår pensionsåldern vara minskad med $\frac{1}{180}$ för varje full fjärdedel av år, varmed tjänstemannens levnadsålder vid avgången understiger pensionsåldern.

17 §.

Beträffande de i detta kapitel avsedda befattningarna skola, där ej annat följer av stadgandena i 19 och 20 §§ samt 24 § 4 mom., tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensions- avdrag för år kr.	Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensions- avdrag för år kr.
	man kr.	kvinna kr.			man kr.	kvinna kr.	
1	1 320	1 236	36	16	3 240	3 036	141
2	1 404	1 320	39	17	3 444	3 240	156
3	1 476	1 404	42	18	3 684	3 444	174
4	1 560	1 476	45	19	3 924	3 684	192
5	1 644	1 560	48	20	3 924	3 684	192
6	1 716	1 644	51	21	4 200	3 924	213
7	1 824	1 716	57	22	4 476	4 200	234
8	1 920	1 824	63	23	4 764	4 476	255
9	2 040	1 920	69	24	5 076	4 764	279
10	2 160	2 040	75	25	5 400	5 076	303
11	2 304	2 160	84	26	5 724	5 400	330
12	2 436	2 304	90	27	6 036	5 724	354
13	2 640	2 436	102	28	6 360	6 036	378
14	2 844	2 640	114	29	6 684	6 360	399
15	3 036	2 844	129	30	6 996	6 684	420

18 §.

Där ej för viss befattning annan pensionsålder anges i den såsom bilaga A till detta reglemente fogade åldersförteckningen, inträder pensionsåldern för tjänsteman, tillhörande lönegraderna 1—12 vid utgången av den månad, under vilken han uppnår 60 år, och för tjänsteman, tillhörande lönegraderna 13—30, vid utgången av den månad, under vilken han uppnår 65 år.

19 §.

1. Varder tjänsteman utan något sitt förvällande förflyttad till tjänst med lägre pensionsunderlag, skall i pensionshänseende för honom fortfarande gälla vad som finnes stadgat i fråga om den tjänst, han vid förflyttningen innehade.

2. Har tjänsteman efter egen ansökning förflyttats till tjänst med lägre pensionsunderlag eller har sådan förflyttning föranletts av något tjänstemannens förfarande i tjänsten, skall i pensionshänseende gälla vad som finnes stadgat för den lägre tjänsten.

3. Nedflyttas tjänst till lägre lönegrad och sänkes till föjd därav det för tjänsten dittills gällande pensionsunderlaget, skall i pensionshänseende icke inträda någon förändring för den, som vid nedflyttningen innehade tjänsten.

20 §.

För ordinarie tjänsteman, som är förordnad att innehava sådan i reglementet avsedd icke-ordinarie befattning, för vilken gäller ett högre pensionsunderlag än det för hans ordinarie tjänst fastställda, skola tillämpas de för icke-ordinarie befattningshavare i reglementet givna bestämmelserna, under iakttagande likväl att han härigenom icke må lida inskränkning i de pensionsförmåner, som tillkomma honom i hans egenskap av ordinarie tjänsteman.

21 §.

1. Tjänsteman, som avgår från tjänsten utan rätt att komma i åtnjutande av pension, är från och med avgången försäkrad till erhållande av *uppskjuten livränta* till det belopp för år räknat, som enligt försäkringsteknisk beräkning svarar mot den intjänta pensionen.

Vid beräkning av intjänt pension tillämpas en tjänstålder för hel pen-

sion av trettio år och en pensionsålder, utgörande 63 år för befattning, beträffande vilken pensionsunderlaget ej överstiger 2 436 kronor för man och 2 304 kronor för kvinna, samt 65 år för annan befattning. Därest antalet tjänstår vid avgången understiger trettio, minskas den intjänta pensionen med två procent för varje felande helt tjänstår. För tjänsteman, vilken blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten, skall emellertid den intjänta pensionen minskas med två tredjedelar, där ej delegerade för riksdagens verk finna skäl tillerkänna tjänstemannen större del, dock ej mera än två tredjedelar av den intjänta pensionen.

2. Tjänsteman skall erhålla skriftligt bevis över honom vid avgång ur statens tjänst tillkommande rätt till uppskjuten livränta.

3. Därest livränteförsäkrad person ånyo tillträder med pensionsrätt förenad befattning i statens tjänst eller erhåller sådan befattning med pensionsrätt i av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa, i vilken tjänstår för pension må räknas för statstjänsten, upphör hans rätt till livränta. Är jämväl den nya befattningen underkastad bestämmelserna i detta reglemente, skall — där ej föreskrifterna i 1 mom. ånyo träda i tillämpning — vid bestämmande av pension för befattningen hänsyn tagas till den tid, under vilken tjänstemannen förut innehafvt sådan anställning, som enligt bestämmelserna i 2 § må räknas honom till godo såsom tjänstår för pension.

4. Livränta utbetalas enligt de bestämmelser, som meddelas av delegerade för riksdagens verk, från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande uppnått den ålder, som tillämpats såsom pensionsålder vid beräkning av intjänt pension, till och med den månad, varunder livräntetagaren avlider.

22 §.

Bestämmelserna i detta kapitel skola i tillämpliga delar gälla beträffande byråchef vid justitieombudsmansexpeditionen och vid militieombudsmansexpeditionen, varvid sådan befattningshavare skall anses likställd med tjänsteman i 30:e lönegraden.

3 kap.

Ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid, och ledamöter i riksbankens direktion.

23 §.

1. Den, som innehar ordinarie tjänst, vilken tillsättes genom förordnande på viss tid, är skyldig att efter beslut av vederbörande myndighet frånträda förordnandet, därest han till följd av sjukdom befinnes oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst.

2. I sammanhang med beslut om förordnandes upphörande, så ock då meddelat förordnande utlöper utan att efterföljas av förnyat förordnande, skall frågan om tjänstemannens rätt till pension, där sådan fråga förekommer, avgöras.

24 §.

1. Har tjänsteman, som avses i detta kapitel, under minst tolv år innehafvt förordnande å sin befattning, eller har han, oavsett tjänstetidens längd, befunnits på grund av olycksfall i tjänsten vara oförmögen att i

fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, är han berättigad att vid avgång ur statens tjänst komma i åtnjutande av *hel* pension, vilken till beloppet motsvarar det för befattningen gällande pensionsunderlaget.

2. Därest sådan tjänsteman, innan han under tolv år innehaft förordnande å befattningen, avgår ur statens tjänst antingen på grund av att förordnandet utlöper utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han befunnits vara till följd av sjukdom, som ej för- anletts av olycksfall i tjänsten, oförmögen att i fortsättningen på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst, så ock därest tjänsteman eljest dess- förinnan utan egen begäran nödgas avgå ur statens tjänst, äger han upp- bära *avkortad* pension till belopp, som med ettusen kronor understiger det för befattningen gällande pensionsunderlaget.

3. Vid tillämpning av vad i 1 och 2 mom. stadgas iakttages, att pen- sionen för den, som vid tillträdande av förordnandet innehade tjänst, vilken tillsättes genom fullmakt, konstitutorial eller förordnande på viss tid, icke må beräknas till lägre belopp än den pension, som skulle hava tillkommit honom, om han intill tiden för avgången kvarstått i sin förra tjänst.

4. Övergår tjänsteman vid förordnandes upphörande till annan tjänst med pensionsrätt enligt detta reglemente, skall i pensionshänseende gälla vad för den tjänsten finnes stadgat. Har förordnandet fortgått under minst tolv år, må dock med avseende å pensionsunderlag och pensions- avdrag kunna för honom allt fortfarande tillämpas de stadganden, som gällde vid tiden för frånträdande av förordnandet.

25 §.

Bestämmelserna i 23 och 24 §§ skola gälla jämväl beträffande ledamot i riksbankens direktion; dock må pension ej utgå till direktionsledamot, som frånträtt sin befattning på grund av bestämmelse i 30 § eller 31 § första stycket lagen för Sveriges riksbank.

26 §.

För de i detta kapitel avsedda befattningarna skola gälla de pensions- underlag och tillämpas de pensionsavdrag, som här nedan angivas:

R i k s b a n k e n	Pensions- underlag kr.	Pensions- avdrag för år kr.
Förste deputerad och riksbankschef (direktionsledamot)	9 000	540
Vice riksbankschef (direktionsledamot)	9 000	540
Andre deputerad (direktionsledamot)	8 000	480
Verkställande styrelseledamot vid riksbankens avdel- ningskontor	7 000	420

4 k a p.

Icke-ordinarie tjänstemän.

27 §.

Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension till- kommer icke-ordinarie tjänsteman:

a) då tjänstemannen entledigas vid eller efter uppnådd pensionsålder (*ålderspension*);

b) då tjänstemannen entledigas på grund därav, att han till följd av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till fortsatt tillfredsställande tjänstgöring (*invalidpension*);

c) då tjänstemannen entledigas på grund därav, att han till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga blivit oförmögen till fortsatt tillfredsställande tjänstgöring, dock under förutsättning att han vid avgången kan räkna minst tio tjänstår (*sjukpension*).

28 §.

I fråga om beräkning av pension för icke-ordinarie tjänsteman gäller, att

a) ålderspension bestämmes enligt de grunder, som angivas i 13 §;

b) invalidpension fastställs till ett belopp, motsvarande det för tjänstemannen vid avgången gällande pensionsunderlaget; dock att för tjänsteman med avkortad tjänstgöringstid pensionen skall reduceras i samma omfattning, som vid avgången gällt i fråga om lönen;

c) sjukpension bestämmes enligt de grunder, som angivas i 13 §, varvid emellertid iakttages, å ena sidan, att pensionen utgår med lägst sjuttiofem procent av hel pension samt, å andra sidan, att sjukpensionen icke må överstiga den ålderspension, som skulle hava tillkommit tjänstemannen, därest han med oförändrat pensionsunderlag och oförändrad tjänstgöringstid kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

29 §.

1. För sådana extra ordinarie tjänster, vid vilka lön utgår enligt av delegerade för riksdagens verk fastställd löneplan, skola, med det undantag som i 2 mom. stadgas, tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensionsavdrag för år kr.	Lönegrad	Pensionsunderlag		Pensionsavdrag för år kr.
	man kr.	kvinn kr.			man kr.	kvinn kr.	
1	1 236	1 164	33	16	3 036	2 844	129
2	1 320	1 236	36	17	3 240	3 036	141
3	1 404	1 320	39	18	3 444	3 240	156
4	1 476	1 404	42	19	3 684	3 444	174
5	1 560	1 476	45	20	3 684	3 444	174
6	1 644	1 560	48	21	3 924	3 684	192
7	1 716	1 644	51	22	4 200	3 924	213
8	1 824	1 716	57	23	4 476	4 200	234
9	1 920	1 824	63	24	4 764	4 476	255
10	2 040	1 920	69	25	5 076	4 764	279
11	2 160	2 040	75	26	5 400	5 076	303
12	2 304	2 160	84	27	5 724	5 400	330
13	2 436	2 304	90	28	6 036	5 724	354
14	2 640	2 436	102	29	6 360	6 036	378
15	2 844	2 640	114	30	6 684	6 360	399

2. I fråga om annan icke-ordinarie befattning än i 1 mom. sägs äga delegerade för riksdagens verk bestämma den lönegrad, till vilken befattningen är att i pensionshänseende hänföra, eller ock fastställa särskilt pensionsunderlag och pensionsavdrag för densamma.

3. För tjänsteman med avkortad tjänstgöringstid skall vidtagas en mot avkortningen svarande minskning av pensionsavdraget.

30 §.

För icke-ordinarie befattning gäller samma pensionsålder som för motsvarande ordinarie tjänst. Där sådan motsvarighet saknas eller där särskilda skäl till avvikelse föreligga, fastställa delegerade för riksdagens verk pensionsåldern.

Tjänsteman må icke i något fall bibehållas i tjänst längre tid än två år utöver pensionsåldern.

31 §.

Bestämmelserna i 16 § angående förtidspension och i 21 § angående uppskjuten livränta skola äga motsvarande tillämpning beträffande icke-ordinarie tjänsteman; dock att vid beräkning av uppskjuten livränta för tjänsteman, vilken blivit dömd till avsättning på grund av förbrytelse i tjänsten eller som till följd av tjänstefel skilts från tjänsten, den intjänade pensionen skall i varje fall minskas med två tredjedelar.

5 kap.

Reglementets tillämplighet m. m.

32 §.

Varder ordinarie tjänsteman, som avses i detta reglemente, utan ändring beträffande innehavande lönegrad förflyttad till tjänst, å vilken reglementet icke äger tillämpning, skall han, så länge han kvarstår i den tjänsten, fortfarande vara underkastad reglementets föreskrifter.

33 §.

De närmare föreskrifter, som kunna finnas erforderliga för tillämpningen av reglementet, meddelas av delegerade för riksdagens verk.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1935, från och med vilken dag de bestämmelser i fråga om rätt till pension, som av riksdagen meddelats år 1921 för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk och år 1923 för deputerade inom riksbanken, upphöra att gälla, såvitt angår befattningshavare, å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. För bestämmande av beloppet av pension eller uppskjuten livränta skall den, som vid reglementets ikraftträdande innehar sådan ordinarie eller extra ordinarie tjänst, å vilken reglementet erhåller tillämpning, äga att såsom tjänstår tillgodoräkna före ikraftträdandet förfluten tjänstetid, i den mån densamma fått tillgodoräknas såsom tjänstår enligt de för ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk före ikraftträdandet gällande pensioneringsbestämmelserna.

Vad nu stadgats skall icke föranleda inskränkning i den rätt till tjänstårsberäkning, som må tillkomma tjänsteman enligt bestämmelserna i 2 §.

2. Har ordinarie tjänsteman fått den för honom omedelbart före reglementets ikraftträdande gällande pensionsåldern nedsatt med två år eller mera och är han enligt detta reglemente skyldig att avgå från tjänsten

före den 1 juli 1938, skall för honom gälla en pensionsålder, som med följande antal år överstiger den i reglementet stadgade pensionsåldern, nämligen

med ett år, om den förutvarande pensionsåldern nedsatts med två år,
med två år, om pensionsåldern nedsatts med tre år, samt
med tre år, om pensionsåldern nedsatts med fyra år.

Har tjänsteman fått pensionsåldern nedsatt med tre eller fyra år och är han skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1938—30 juni 1939, skall för honom gälla en pensionsålder, som överstiger den i reglementet stadgade med ett år, om nedsättningen uppgår till tre år, och med två år, om nedsättningen uppgår till fyra år.

Har tjänsteman fått pensionsåldern nedsatt med fyra år och är han skyldig att avgå från tjänsten under tiden 1 juli 1939—30 juni 1940, skall för honom gälla en pensionsålder, som överstiger den i reglementet stadgade med ett år.

Såsom förutsättning för tillämpning av vad i denna punkt stadgas gäller, att tjänsteman före utgången av september månad 1935 hos vederbörande myndighet anmält sin önskan att kvarstå i tjänst efter uppnåendet av den i reglementet stadgade pensionsåldern; tjänsteman likväl obehaget att utan sådan anmälan kvarstå i tjänst intill utgången av nämnda månad.

3. Har tjänsteman, för vilken till följd av reglementets bestämmelser skyldighet att på grund av uppnådd levnadsålder avgå från tjänsten inträder tidigare än enligt de omedelbart före reglementets ikraftträdande gällande stadgandena, under kortare tid än tre år innehafvt den tjänst, från vilken avgång äger rum, skall för honom, utan hinder av vad i 13 § 2 mom. föreskrives, beloppet av hel pension vara lika med det för tjänsten stadgade pensionsunderlaget.

4. Om den, som är berättigad till pension enligt detta reglemente, tillika är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt stadgande i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal, räknas sistnämnda pension såsom del av den honom enligt detta reglemente tillkommande pensionen, vilken alltså skall minskas med det belopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

5. Därest ordinarie tjänsteman skulle vid avgång ur tjänst hava enligt de bestämmelser, som i fråga om pensionsunderlag gällde för honom omedelbart innan detta reglemente blev å honom tillämpligt, kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp för den av honom innehavda tjänsten än med tillämpning av reglementets bestämmelser, skall pensionen utgå med det högre beloppet.

*Bilaga A.***Åldersförteckning tillhörande 18 § tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk.**

För innehavare av följande ordinarie befattningar inträder pensionsåldern vid utgången av den månad, under vilken vederbörande uppnår nedan angivna antal levnadsår.

Verk och befattningar	Levnads- år	Verk och befattningar	Levnads- år
Riksbanken.		Riksgäldskontoret.	
<i>Huvudkontoret.</i>		Förste riksgäldsvaktmästare	63
Förste bankvaktmästare och vice brandmästare	63	Riksgäldsvaktmästare	63
Biträdande maskinist	63	Riksdagens hus.	
Förste chaufför	63	Biträdande maskinist och reparatör	63
Bankvaktmästare	63	Eldare	63
Förste eldare	63	Reparatör	63
Andre chaufför	63	Portvakt	63
<i>Avdelningskontoret i Göteborg.</i>		Riksdagsbiblioteket.	
Bankvaktmästare	63	Förste expeditionsvakt	63
Gårdskarll	63	Expeditionsvakt	63
<i>Avdelningskontoret i Malmö.</i>		Justitieombudsmans- expeditionen.	
Bankvaktmästare	63	Expeditionsvakt	63
Gårdskarll	63	Militieombudsmans- expeditionen.	
<i>Övriga avdelningskontor.</i>		Expeditionsvakt	63
Bankvaktmästare	63		

Särskilda yttranden.

Av herr *Westling*:

»Jag kan icke biträda kommitténs i 15 § 2 mom. intagna förslag om att tjänstemän i riksbanken och riksgäldskontoret i vissa fall skulle, i anslutning till vad hittillsvarande pensionsbestämmelser möjliggjort, kunna tillerkännas högre sjukpension än som må utgå med tillämpning av de allmänna reglerna i 1 mom. av samma paragraf. Kommitténs utredning rörande tillämpningen av de nuvarande bestämmelserna visar enligt min mening, att något framträdande behov icke kan anses föreligga av att bereda möjlighet till en sjukpensionering på förmånligare villkor än som skulle följa av huvudregeln. Vid sådant förhållande och då de föreslagna nya pensionsbestämmelserna även utan detta undantagsstadgande komma att giva verksledningarna ökad rörelsefrihet när det gäller att förtidspensionera mindre tjänsteduglig personal, har jag icke funnit tillräckliga skäl att på denna punkt tillstyrka ett avsteg från de grunder, som fastställts för den civila statsförvaltningen.»

Av herr *Linder*:

»Önskemålet, att pensionsbestämmelserna för tjänstemän vid riksdagens verk skola i huvudsak överensstämma med civila tjänstepensionsreglementet, utesluter enligt min mening icke, att hänsyn i möjligaste mån bör tagas till de arbetsförhållanden, som äro utmärkande för ifrågavarande verk. Jag vill i detta sammanhang erinra, att riksdagen tidigare ansett sig kunna fastställa andra löne- och pensionsbestämmelser för riksbanken än för statsförvaltningen i övrigt och därvid tagit hänsyn till beskaffenheten av riksbankens verksamhet.

Enligt kommitténs förslag skulle pensionsåldern för riksbankens kvinnliga tjänstemän fastställas i överensstämmelse med huvudregeln i det civila tjänstepensionsreglementet. I enlighet härmed skulle pensionsåldern för sistnämnda tjänstemän i de tolv lägsta lönegraderna bliva 60 år och i högre lönegrader 65 år.

Den erfarenhet, som vunnits inom privat bankverksamhet, har föranlett, att pensionsåldern för kvinnliga tjänstemän fastställts till i några få banker 50 levnadsår, i flertalet banker 55 levnadsår och slutligen 60 levnadsår i, såvitt mig är bekant, 4 banker, därav 2 större. Beträffande de två sistnämnda gäller dock, att full pension *kan* tillerkännas kvinnlig tjänsteman, som uppnått 55 levnadsår.

I riksbanken finnes, i motsats till andra statens verk, ett ej ringa antal kvinnliga tjänstemän i högre lönegrader än den tolvte. För dessa skulle enligt kommitténs förslag tillämpas en pensionsålder av 65 år. Det synes mig emellertid uppenbart, att även för riksbankens vidkommande liksom för privata banker gäller, att den kvinnliga arbetskraften är betydligt

mindre motståndskraftig än den manliga med hänsyn till ifrågakommande göromål. Enligt min mening synes därför böra stadgas, att för kvinnliga tjänstemän i riksbanken en pensionsålder av 60 levnadsår bör tillämpas, oberoende av till vilken lönegrad de äro hänfödda.

Tredje kapitlet av kommitténs förslag avser ordinarie tjänstemän, som tillsätts på förordnande på viss tid, och ledamöter i riksbankens direktion. För närvarande åsyftas med nämnda ordinarie tjänstemän verkställande styrelseledamöterna vid riksbankens avdelningskontor. Enligt förslaget skulle för dessa i pensionshänseende komma att gälla enahanda bestämmelser som för tjänstemän inom statsförvaltningen, vilka tillsatts på förordnande. Detta innebure bl. a. att de skulle få åtnjuta den för deras tjänst fastställda pensionsförmånen av 7 000 kronor först efter minst 12 års förordnande å ifrågavarande tjänst.

Nämnda direktörer åtnjuta arvoden av 12 000, respektive 15 000 kronor för år. De intaga alltså i löneavseende lägst ungefär samma ställning som bankokommissarierna, vilka äro tjänstemän i 30:e lönegraden. Till direktör har, i varje fall under de senaste årtiondena, alltid befordrats tjänsteman i riksbanken, som genom långvarig tjänstgöring är väl förtrogen med bankens organisation och verksamhet. Genom förslaget skulle den ojämnhet uppkomma, att om en tjänsteman befordrades till bankokommissarie, han redan efter tre års tjänstgöring såsom sådan skulle vara berättigad till en pension av 6 996 kronor, medan en direktör skulle nödgas tjänstgöra minst 12 år i denna egenskap för att erhålla ungefär samma pension som bankokommissarien, oavsett hur många år han tidigare varit anställd i riksbankens tjänst.

Av det anförda framgår enligt min mening, att en tillämpning på de tjänstemän i riksbanken, vilka äro tillsatta på förordnande, av de för statsförvaltningen antagna pensionsbestämmelserna icke kan anses lämplig. Jag har därför inom kommittén uttalat mig för att beträffande ifrågavarande på förordnande tillsatta tjänstemän enahanda bestämmelser borde gälla som för tjänstemän i exempelvis 30:e lönegraden, d. v. s. att de skola vara berättigade att erhålla full pension av 7 000 kronor, därest de kunna åberopa minst 30 tjänstår, varav tre år såsom verkställande styrelseledamot.»